

DE 25%-REVOLUTIE
REVOLUTIE.BROEDERLIJKDELEN.BE

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS

FASTEN 2025

LITURGIE

EN SPIRITUALITEIT

Beste lezer,

Hoe zou jij het vinden, mocht je minder goede gezondheidszorgen krijgen dan je buurman of buurvrouw?

Je kan het je wellicht niet echt voorstellen, maar toch bestaat die dubbele standaard. Zo is het gebruik van hormoonverstorende en kankerverwekkende pesticiden in Europa verboden, maar mogen ze vrijuit geëxporteerd worden naar landen buiten de Europese Unie. De gezondheid van de ene is blijkbaar meer waard dan die van de andere. Dat druist in tegen elk gevoel van gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid.

Het verhaal van pesticiden is niet uniek. Overal waar winsten en groeimogelijkheden van grote bedrijven primeren, worden de rechten van mensen geschonden. Om een duurzame samenleving zonder ongelijkheid mogelijk te maken, zullen deze bedrijven moeten opereren binnen een kader dat respect afdwingt voor mens en natuur. Er is dus een systeemverandering nodig!

We beseffen ten volle dat zo'n systeemverandering een werk van lange adem is. Voorlopig zijn we erg trots op het Belgische verbod op de export van deze pesticiden dat er maar kwam na aanhoudende maatschappelijke druk van onder meer Broederlijk Delen. Nu willen we streven naar een Europees verbod op de export van pesticiden die bij ons verboden zijn.

Werken aan beleidsverandering is hard nodig, maar er moet evenzeer gezocht worden naar alternatieven. Samen met partnerorganisaties

zet Broederlijk Delen sterk in op agro-ecologie. Agro-ecologische landbouw met mengteelten en biologische gewasbescherming is doorheen de afgelopen decennia verrijkt met moderne inzichten. Agro-ecologie is hét alternatief voor het huidige dominante voedselsysteem.

Broederlijk Delen nodigt jou uit om mee campagne te voeren en deel te worden van de 25%-revolutie. Samen blijven we streven naar een duurzame samenleving zonder ongelijkheid en waar delen en herverdelen centraal staan.

De vasten is en blijft voor ons een belangrijke tijd om het vuur aan te wakkeren en een tweede adem te vinden voor onze inzet. De lezingen helpen om ons in solidariteit en soberheid te verdiepen en te vieren in woord en daad.

Op Aswoensdag horen we opnieuw de dringende oproep van Joël om het tij te keren. Net als Abraham, Mozes en Jezus worden we geroepen om onze verantwoordelijkheid op te nemen en ons te verzetten tegen onrecht; om niet weg te kijken en aan de kant te blijven staan.

Bedankt voor jouw tijd en energie. Bedankt voor jouw inzet.

Veel inspiratie en een intense vasten toegewenst.

Wouter Vandenhole, voorzitter

Lieve Herijgers, directeur

Werkgroep liturgie en spiritualiteit

INHOUD

3	Campagne kort
4	Vasten – opstaan uit verstarring
5	Info bij de vieringen
13	Viering: Aswoensdag
17	Viering: eerste zondag van de vasten
20	Viering: tweede zondag van de vasten
23	Viering: derde zondag van de vasten
26	Viering: vierde zondag van de vasten
29	Viering: vijfde zondag van de vasten
33	Viering: Palmzondag
36	Inspiratie voor Pasen
38	Jongerenviering
40	Gezinsviering met eerstecomunicanten
43	Viering met vormelingen
47	Vastenbezinning voor alle levensbeschouwingen
50	Werkmodel voor een verdiepingsgesprek rond engagement

Kalender Campagne 2025

05/03: Aswoensdag, start van de campagne

14/03 – 15/03: Koffiestopdagen

17/03 – 01/04: Gasten uit Burkina Faso en Oeganda in België

29/03 – 30/03: Eerste collecteweekend

12/04 – 13/04: Tweede collecteweekend

20/04: Pasen, einde van de campagne

Werken mee aan deze brochure: André Devos, Jan De Roeck, Imane Hadra, Marjet Haels, Philip Lermytte, Petra Mussche, Piet Spanhove, Els Van Doren, Jef Wauters • **Hoofdredactie:** Philip Lermytte • **Eindredactie:** Marjet Haels • **Tekstcorrectie:** Muriel Burgers, Eveline Coppin, Tess De Koster, Elena Fierens, Sylvie Vanderhoydonck • **Foto's:** Richard Havyarimana, Petra Mussche, Adama Maiga, Joshua IGA – PickStudio en Fotoarchief Broederlijk Delen • **Grafische vormgeving:** Marine De Keyser • **Drukkerij:** Perka, gedrukt op FSC-papier • **Wettelijk depotnummer:** D/2024/5.556/3 • **Verantwoordelijke uitgever:** Lieve Herijgers, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel

Campagne kort

Stop het vergif

Pesticiden waarvan het gebruik in Europa verboden is, worden hier wel nog geproduceerd om uit te voeren naar onder meer Burkina Faso, Oeganda en Burundi. Veel boeren ter plekke zien er nu de gevolgen van. Wat hier ongezond is, is ook elders schadelijk.

Samen oogsten we succes

Onze gemeenschappelijke droom is een agro-ecologisch voedselsysteem. Boeren werken samen met de natuur om voldoende en gezond voedsel te telen. Agro-ecologische landbouw combineert generatie-lange kennis en ervaring met moderne inzichten en vernieuwende methodes. De synthetische pesticiden die landen in het Globale Zuiden overspoelen, dwarsbomen de realisatie van die droom.

Wat doen de partners?

- **Inades-Formation in Burkina Faso** onderzoekt het gebruik van pesticiden aan de hand van wetenschappelijke analyses en heeft o.a. de Burkinese handel in zowel de gehomologeerde als de illegale pesticiden in kaart gebracht. Daarnaast onderzocht Inades-Formation het gebruik van pesticiden in twee streken waar aan tuinbouw wordt gedaan. Ze analyseerden residuen van pesticiden die aanwezig zijn in bodems, lokale waterputten en barrages, en die op groenten gekweekt zijn op tuinbouwvelden. De resultaten waren ontluisterend.
- **COSIL in Oeganda.** Gratis pesticiden veroorzaken rampzalige gevolgen voor de bodem en koffieproductie. In Kitagwenda deelde de overheid de herbicide "weedmaster" (glyfosaat) gratis uit aan de boeren, met rampzalige gevolgen voor de bodem en de koffieproductie. COSIL begeleidt de getroffen koffietelers om hun plantages te herstellen op een agro-ecologische manier.
- **CNABio in Burkina Faso** promoot en ondersteunt kleinschalige producenten van biologische alternatieven voor schadelijke pesticiden.
- **Inades-Formation in Burundi** werkte samen met universiteiten en boeren om biologische alternatieven uit te testen en te valideren. Ze maakten hun technische fiches over aan de overheid, die ze nu opneemt in de begeleiding van boeren.

**SAMEN
OOGSTEN WE
SUCCES**

**IN EUROPA
VERBODEN
PESTICIDEN
ZIJN OOK
ELDERS GIFTIG.**

**DOE EEN GIFT EN
STOP DEZE EXPORT.**

BE12 0000 0000 9292

25%, zo groot moet een minderheid zijn om het tij te doen keren. Doe jij mee?

DE 25%-REVOLUTIE
REVOLUTIE.BROEDERLIJKDELLEN.BE

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS

Doe mee

Broederlijk Delen is verontwaardigd over deze dubbele standaard en nodigt jou uit om samen campagne te voeren. We zijn verontwaardigd, maar tegelijk hoopvol dankzij de vele initiatieven die partners van Broederlijk Delen nemen. Partnerorganisaties doen dit om het bewustzijn van boeren en beleidsmakers hier en in het Globale Zuiden te vergroten. Zeker ook om concrete alternatieven in de praktijk en beleidsmatig te ondersteunen.

De campagne is het ideale moment om je te engageren voor Broederlijk Delen. Organiseer een Koffiestop, een Culinaire Solidair of een inhoudelijke activiteit in jouw buurt. Nieuwsgierig? Op **www.broederlijkdelen.be** vind je alle informatie.

FASTEN

OPSTAAN UIT VERSTARRING

Herbronnen

Zwem net zoals de zalm tegen de stroom in naar de bron. Herbron. Overweeg het woord van de Ene. Doorprik framing en hypocrisie. Veertig dagen nemen wij de tijd om ons hart te openen voor het woord van de Ene, dat ons allen oproept tot verzet tegen onrecht. Laten wij ons bekeren en herbronnen om te ontdekken hoe wij onrechtvaardige systemen kunnen omvormen tot een toekomst die wij voor ieder op aarde wensen.

Ik zal er zijn

Leven zal er zijn voor ieder op aarde. Daar staat hij borg voor. Wie is hij? Een stem uit het vuur vol passie voor het leven. Zo laat de Ene zich aan Mozes kennen. "Ik zal er zijn voor jullie, vooral wanneer het leven bedreigd wordt." Een belofte die hoop geeft en toekomst opent.

Maar de Ene kan niet zonder mensen. Wij moeten onze verantwoordelijkheid opnemen. Wij kunnen niet weggijken en aan de kant blijven staan. Hij roept ons op tot verzet tegen onrecht en zendt ons naar het centrum van de macht. Geen gemakkelijke opdracht. Zelfs Mozes huivert.

Wij confronteren de machtige met de gevolgen van zijn daden. Wij houden hem een spiegel van gerechtigheid voor. Dat deed Mozes bij de farao: "Laat mijn volk gaan!" Het is een nooit eindigende opdracht. Iedere generatie staat voor deze uitdaging. Dit jaar hekelt Broederlijk Delen de hypocrisie van Europa. Europa beschermt de gezondheid van de Europese burgers, maar dumpst tegelijkertijd de pesticiden die het zelf verboden heeft in het Globale Zuiden. Hebben mensen daar dan geen recht op een gezond leven?

Wie ben ik?

"Wie ben ik?", vraagt Dietrich Bonhoeffer zich af in een prachtig gedicht. Ondanks zijn benarde situatie in de gevangenis eindigt hij vol vertrouwen: "Wie ik ook ben, Gij kent mij, ik ben van U, mijn God." Het is ook de vraag van psalm 139, prachtig hertaald door Huub Oosterhuis: "Ken je mij? Wie ben ik dan?" Beide teksten benadrukken hoezeer ieder van ons door de Ene is gekend. Zijn naam 'Ik zal er zijn' is geen loze belofte. Meer zelfs. Hij schrijft ons in zijn bevrijdingsverhaal in. Het is geen vreemd verhaal, geen verhaal van een ander. Neen, het is ons persoonlijk

verhaal. Zo herinneren wij ons ons eigen bevrijdingsverhaal: "Mijn vader was een zwerfende Arameeër." Deze herinnering gaf Jezus de kracht om aan de verleiding van de macht te weerstaan. Nooit meer Egypte. Hij boog enkel voor de Ene. Solidair met de minste mens toonde hij ons een weg van bevrijding. Niet onze ouders, maar de verhalen die zij ons vertellen, maken ons tot wie wij zijn en sturen ons handelen.

Opstaan uit verstarring

Voor veel vluchtelingen trekt het water zich niet terug. Zij verdrinken. Helaas, geen droge doortocht. Overlevers zijn niet altijd welkom. Velen zien hen niet als slachtoffers van mensenrechtenschendingen, maar ervaren hen als een bedreiging voor hun veiligheid, hun veiligheid of hun culturele leefwereld.

Stel nu dat hun tocht een verzet tegen onrecht is zoals de Ene vraagt, en dat zij zich door hem gezonden weten naar het centrum van de macht. Dan confronteren zij ons met de gevolgen van onze daden, voortkomend uit 500 jaar kolonisering met onderdrukking van volken en uitbuiting van de aarde. Zij houden ons dan een spiegel van gerechtigheid voor.

Gemeenschappen uit het Zuiden en vluchtelingen die hier aankloppen halen ons uit onze comfortzone. Willen wij werkelijk voldoen aan de behoeften van alle mensen wereldwijd binnen de draagkracht van onze planeet, dan vraagt dit om een verandering van bewustzijn. Dit kan door over te schakelen naar een circulaire economie en door onszelf niet langer als heersers boven de natuur te zien, maar als wezenlijk deel ervan. Het doorbreken van onze versteende denkpatronen wordt een ernstige uitdaging.

En verder gaan

Ben jij gewonnen voor dit project? Sluit je aan bij de 25%-revolutie van Broederlijk Delen. Eén op de vier mensen is genoeg om onrechtvaardige structuren te veranderen.

Dit jaar vallen de christelijke vasten (van 5 maart tot 21 april) en de islamitische ramadan (van 1 maart tot en met 29 maart) praktisch volledig samen. De vasten is voor beiden bij uitstek een periode van solidariteit. De moslims kennen hun liefdadigheid of sadaqa, wij het vasten om gerechtigheid. Deze gezamenlijke vastentijd biedt unieke kansen voor gemeenschappelijke acties.

INFO BIJ DE VIERINGEN

SAMEN SUCCES OOGSTEN

Broederlijk Delen wil een rechtvaardige en duurzame wereld zonder ongelijkheid en waar niemand honger lijdt, verdrukt wordt of op de vlucht moet. Een wereld die ook respect heeft voor de schepping en de grenzen van onze aarde.

Dit jaar zet de campagne in op agro-ecologie. Agro-ecologische landbouw met mengteelten en biologische gewasbescherming is gebaseerd op generatielange kennis en ervaring en verrijkt met moderne inzichten. Agro-ecologie is hét alternatief voor het gebruik van giftige pesticiden en voor het huidige dominante voedselsysteem.

Broederlijk Delen klaagt daarbij aan dat Europa het winstbejag van de chemische industrie boven de gezondheid van mens en milieu stelt en verboden pesticiden naar het Globale Zuiden blijft exporteren.

Broederlijk Delen gelooft dat het tij kan keren en roept op om lid te worden van de 25%-revolutie, een beweging die bouwt aan een duurzame wereld met respect voor onze aarde.

SYMBOOL: DE VOGELVERSCHRIKKER

Als symbool voor de campagne plaatsen we tijdens de veertigdagentijd een vogelverschrikker centraal.

Bij de vogelverschrikker staat er een sproeier waarmee de boer of tuinder – al dan niet chemische – bestrijdingsmiddelen op de gewassen aanbrengt. In elke viering herstellen we de vogelverschrikker in ere als een natuurlijke beschermer van de gewassen en vruchten op het veld.

Elke week vervangen we de sproeier door voorwerpen die een link hebben met de lezingen en een dynamiek van verandering en hoop uitdrukken.

Hoe maak je een vogelverschrikker?

De **basis van de vogelverschrikker** is een kruisvormige standaard. Je kan bv. een standaard voor priester-alben gebruiken. Bovenaan bevestig

je dan verticaal een stokje van 30 à 50 cm om later het hoofd op te bevestigen.

Een alternatief is: gebruik twee bezemstelen (een verticale stok van 1,5 meter, een horizontale stok van 1 meter) en maak er een kruis mee met touw dat je kruiselings sjort. Zorg er in dit geval voor dat de verticale stok ongeveer 30 cm boven de horizontale stok uitsteekt. De basis kan je plaatsen in een voetstuk van een parasol of een kerstboom zodat die op zichzelf blijft staan.

Woon je in een landelijke omgeving, spring dan even binnen bij een landbouwer. Zonder twijfel heeft hij nog wel een vogelverschrikker op overschot.

Om de vogelverschrikker aan te kleden drapeer je een lang hemd, een oud kleed of oude albe met wijde mouwen over de kruisvorm. Bind dit onderaan vast rond de verticale stok.

Met enige creativiteit kan je de kruisvormige basis opvullen met bv. stro of oude doeken. Hierover drapeer je dan het hemd, het kleed of de albe. Maar dit is geen must.

Door aan elk uiteinde van de horizontale stok een handschoen te bevestigen, krijgt je vogelverschrikker **handen**. Je kan de handschoenen vastmaken aan de mouwen van het kledingstuk of met touw of tape aan de stok.

Voor het **hoofd** kan je op verschillende manieren te werk gaan, al naargelang de mogelijkheden of creativiteit. Gebruik een oude voetbal of een grote bol van isomo, maak er een gat in en steek die over de stok. Je kan ook stro bolvormig rond de stok binden. Of maak een bol met oude doeken rond de stok: je scheurt de doeken in repen, dompelt ze onder in behanglijm en kleeft ze op elkaar tot het hoofd groot genoeg is.

Ogen en mond breng je aan door okkernoten of kastanjes en takjes op de juiste plaats te kleven. Uiteraard kan het eenvoudiger door twee ogen en een mond uit donker papier te knippen.

Vergeet niet om een oude hoed op het hoofd van de vogelverschrikker te zetten en een sjaal rond zijn nek hangen.

Plaats bij de vogelverschrikker een sproeier die gemakkelijk kan weggenomen worden en vervangen worden door het voorwerp dat bij die zondag past.

Een affiche van Broederlijk Delen in de buurt van de vogelverschrikker maakt het plaatje compleet.

Extra suggesties

Elke week nemen we de sproeier weg en zetten we er een voorwerp bij dat de dynamiek weergeeft van toekomstgerichte verandering en de hoop die ons drijft. Deze voorwerpen hebben met de lezingen te maken, maar drukken ook waarden uit die wij – als individu en/of gemeenschap – kunnen inbrengen én verspreiden voor een minder giftige en duurzame wereld waar elke mens meetelt.

Tijdens de vieringen reiken we telkens een korte tekst aan voor het aanbrengen van deze voorwerpen. Je vindt dit tekstje na de homilie en vlak voor de voorbeden. Dit tekstje eindigt ook met een (eerste) voorbede, waarop je dan de andere voorbeden kunt laten aansluiten.

Aswoensdag

Eerste zondag

Tweede zondag

Derde zondag

Vierde zondag

Vijfde zondag

Palmzondag

Pasen

Aswoensdag: Een groot hart met een scheur als een kier, die uitnodigt om ons naar God en elkaar te keren.

Eerste zondag: Een mand met veldgewassen (die op dat moment groeien bv. spinazie, pastinaak, prei, spruiten ...) in het besef dat de aarde en al wat ons is gegeven, ons bezit niet is.

Tweede zondag: Een wereldbol omstrikt met een cadeaulint. De aarde is ons gegeven en het lint wijst op de wereldwijde verbondenheid.

Derde zondag: Een groen (vijgen)blad (of een groene plant), teken van de nieuwe kansen die we krijgen als we nu maar beginnen de grond om te spitten.

Vierde zondag: Een brood dat verwijst naar de tafel met duurzaam voedsel voor iedereen, wereldwijd.

Vijfde zondag: Een gieter met water, symbool voor de tocht door de woestijn naar een vruchtbaar land.

Palmzondag: Een mand met palmtakken.

Pasen: Bloeiende narcissen, nieuw leven.

MEEGEEFKAARTJES

Voor Aswoensdag en voor elke zondag in de veertigdagentijd tot en met Palmzondag is er een kaartje voorzien dat aansluit bij de vieringen. De meegeefkaartjes worden bij het naar buitengaan uitgedeeld.

Iedereen kan er mee aan de slag. Je kan ze elke week gebruiken, maar ook tweewekelijks of vierwekelijks. De kaartjes kunnen los van elkaar gebruikt worden.

De meerkeuzevragen op de kaartjes zijn bedoeld voor persoonlijke reflectie, maar ze kunnen ook ingezet worden om met het gezin, familie en/of vrienden in gesprek te gaan.

Praktische uitwerking

Op webshop.broederlijkdelen.be vind je een pdf met 7 x 2 A4-bladen (vier kaartjes per blad) met daarop telkens, per viering, de voorkant en de achterkant van de kaartjes. Zo kan je gemakkelijk de pagina's die je nodig hebt recto verso kopiëren, liefst op steviger papier.

Is er in jouw parochie een tweewekelijkse of vierwekelijkse viering? Dan moet je enkel de A4-bladen van die viering kopiëren. Op die manier gaan we ook papierverspilling tegen.

Wat vind je op de kaartjes?

Aswoensdag: Met Broederlijk Delen willen we hoop zaaien voor een betere en gezondere wereld. Op het kaartje vind je enkele uitspraken over hoop. Kies jouw uitspraak en bedenk ook waarom je die kiest.

1ste zondag: De vruchten die de aarde voortbrengt, zijn ons gegeven. Een mand met veldgewassen drukt onze dankbaarheid uit. Hoe ga jij met voedsel om? Kies de uitspraak die er het best bij past.

2de zondag: Een wereldbol met cadeaulint verwijst naar de aarde die ons gegeven is. Het is onze verantwoordelijkheid om haar grenzen te respecteren. Wat kan jij doen om je CO2-uitstoot te verminderen? Met welke uitspraak kan jij je verbinden?

3de zondag: Het groene (vijgen)blad verwijst naar de nieuwe kansen die wij krijgen om onrecht te keren en te kiezen voor het leven. Elke dag, elke week opnieuw kan je kiezen om iets nieuws te beginnen. Maak jouw keuze.

4de zondag: We brengen een brood aan. Iedereen mag mee aan tafel; de tafel van voedsel dat leven, hoop en vreugde geeft. Hoe druk ik mijn bereidheid uit om iedereen mee aan tafel te krijgen? Kies de actie die het best bij jou past.

5de zondag: Een gieter water om te blijven hopen dat het onmogelijke soms mogelijk kan worden, dat water van woestijn vruchtbaar land kan maken, als wij opstaan uit wat ons vasthoudt en begin maken met een rechtvaardig wereldsysteem. Waar vind ik tekenen van hoop? Maak jouw keuze.

Palmzondag: Bouwen aan een duurzame samenleving zonder ongelijkheid en met respect voor onze aarde roept soms weerstanden op. Met welke weerstand(en) krijg ik af te rekenen wanneer ik mij wil inzetten? Maak jouw keuze.

TEKSTEN VASTENVIERINGEN

Teksten per viering

In deze brochure vind je materiaal voor de vieringen van Aswoensdag tot en met Pasen: een welkom, een gebed om ontferming, voorbeden, liturgische gebeden, ideeën die je op weg kunnen zetten voor de homilie, een bezinningstekst na de communie, een slotgebed, een zending met zegen en enkele liedsuggesties. De lezingen van de vastenvieringen zijn van het C-jaar.

Elke viering kreeg een titel mee die aansluit bij de inhoud van de lezingen, die geënt is op de campagne van Broederlijk Delen en verwijst naar het thema van het jubeljaar 'Pelgrims van hoop'. Van de titels van elke vastenviering is een affiche gemaakt die je kan downloaden om te printen. Meer info op webshop.broederlijkdelen.be.

De rode draad doorheen de vastenvieringen

Op Aswoensdag – vol(k) van hoop: scheur je hart en herbron – roept de profeet Joël op om boete te doen en zich te keren tot God. Voor ons vandaag betekent dit dat we ons menszijn opnieuw in de juiste verhouding zetten. Dat we beseffen deel te zijn van de aarde en hiernaar handelen. Ons vasten moet helpen het tij te keren.

Mattheus leert ons dat de grote ommekeer er maar komt als we ons bewust afkeren van alles wat afleidt. Inkeer, ommekeer en solidariteit moeten van binnen-uit gebeuren en aanzetten tot handelen.

Met de campagne nodigt Broederlijk Delen uit om het tij te keren en te bouwen aan een duurzame wereld zonder ongelijkheid en met respect voor onze aarde. Dit jaar zet de campagne in op agro-ecologie dat gebaseerd is op generatielange kennis en ervaring. Tegelijk klaagt de campagne de dubbele standaard aan van Europa door hier verboden pesticiden te blijven uitvoeren naar het Globale Zuiden.

Op de eerste zondag van de vasten – vol(k) van hoop: buig niet, voor geen macht – horen we het eeuwenoude verhaal 'mijn vader was een zwervende Arameeër'. Elk jaar opnieuw tijdens de sedermaaltijd wordt deze tekst luidop voorgedragen. Het verhaal herinnert aan de tocht uit Egypte, uit de slavernij.

Ook Jezus herinnert zich de verhalen van zijn volk. Hij vindt er kracht in om voor geen enkele macht, geen enkele verleiding te buigen. Enkel voor God buigt hij. Hij kiest om recht te doen aan wie uitgesloten wordt en het leven te dienen.

Op de tweede zondag van de vasten – vol(k) van hoop: toekomst in zicht – horen we hoe Abraham God als een beschermend schild ervaart. Hij stelt zijn zekerheid in diegene die de belofte heeft uitgesproken. De veelheid van sterren – ‘tel de sterren’ – zijn voor hem een teken van Gods kracht.

Het evangelie plaatst Jezus in dialoog met Mozes en Elia. Ze praten met elkaar over zijn uittocht. Even valt er licht op de berg, over de uittocht die Jezus gaan moet. In gebed zet Jezus zich in het spoor van de profeten, die zich niet terugtrokken als het moeilijk werd.

Op de derde zondag van de vasten – vol(k) van hoop: nieuwe kansen scheppen, iedere generatie opnieuw – leren we Gods naam kennen. ‘Ik zal er zijn’ is een belofte die hoop geeft en toekomst opent. Een stem die ons oproept tot verzet tegen onrecht. Niet éénmaal, maar iedere tijd opnieuw.

Het verhaal van de vijgenboom (Jeruzalem) in de wijngaard (Israël) toont ons dat God niet zonder mensen kan. De vijgenboom die geen vruchten meer draagt, staat voor het leven dat bedreigd is. Iedereen, het volk en zijn politieke leiders, moet hierin zijn verantwoordelijkheid opnemen, mag zijn schuld niet afwentelen. ‘Ik zal er zijn’ daagt ons uit steeds nieuwe kansen te creëren.

Op de vierde zondag van de vasten – vol(k) van hoop: vol van vreugde – leert de bijbel ons dat bevrijding een moeilijk proces is van vallen en opstaan. Telkens weer vervalt het volk in nieuwe slavernij.

Jezus beleeft de wet van binnenuit en brengt ze in de praktijk. Binnen deze context vertelt hij de parabel van de vader met zijn zonen. De jongste eiste zijn erfdeel op en verbraste het. De oudste bleef thuis, hield zich aan de regels, maar voelt zich miskend wanneer de jongste zoon terug thuiskomt. De houding van beide zonen zien we vandaag terug in onze realiteit.

Op de vijfde zondag van de vasten – vol(k) van hoop: sta op uit verstarring en ga verder. Een weg door de woestijn en een rivier door de woestenij zijn de belofte dat nieuw leven, nieuwe toekomst mogelijk is en zijn een uitnodiging om je niet te laten verlammen door het voorbijge.

De confrontatie met schriftgeleerden en farizeeën gebeurt in de tempel waar Jezus heel de gemeenschap onderricht. Zij brengen een overspelige vrouw tot bij hem. Zal Jezus de wet van Mozes toepassen? Hij keert echter de rollen om en houdt hen een spiegel voor. Zijn zij niet de overspelers?

Op Palmzondag – vol(k) van hoop: onvoorwaardelijk engagement – horen we hoe Jezus Jeruzalem intrekt en als een vredenvorst onthaald wordt. Zijn inzet voor

kwetsbaren en voor wie lijdt onder geweld is onvoorwaardelijk. Dan wordt hij overgeleverd en komt hij in handen van de macht.

Palmzondag gaat ook over bevrijding uit oude structuren en bouwen aan een rechtvaardige samenleving. Onze uittocht begint maar pas. De inzet van velen kan het tij keren en een nieuw samenleven bewerken.

Met **Pasen – vol(k) van hoop: leven wereldwijd** – klinkt de boodschap dat midden de dood, het leven sterker is. Jezus leeft! En wij mogen dat vieren.

En het gebeurt telkens opnieuw. Wie liefheeft, naast wordt van armgemaakte en verdrukte mensen, macht uit handen geeft om te luisteren en samen te werken, wie het leven dient, brengt honderdvoudig leven.

Jongerenviering

Met het thema ‘**Onderzoek alles en behoud het goede**’ gaan jongeren dieper in op de dubbele houding van Europa als het gaat over de export van hier verboden pesticiden naar landen buiten Europa. Een houding die door Broederlijk Delen wordt aangeklaagd.

Geïnspireerd door enkele teksten staan ze stil bij hun eigen talenten en mogelijkheden, en zeker bij hun eigen bijdrage aan een betere wereld voor iedereen met zorg voor de planeet.

Vieren met kinderen

De gezinsviering voor eerstecommunicanten – niet sproeien, wel groeien op de eerste zondag – gaat dieper in op onze omgang met de natuur. Over hoe sproeistoffen die hier verboden zijn toch naar het Globale Zuiden uitgevoerd worden. Een mand met veldgewassen herinnert ons eraan dat wij zorg moeten dragen voor de natuur, hier en in het Globale Zuiden.

De viering met vormelingen – verbonden met de aarde, een geschenk voor de mensen – is voor de tweede zondag. Net zoals het vormsel een verbond is, sluit God een verbond met Abraham. En wij dragen dat verbond verder door zorg te dragen voor onze aarde, door op een duurzame manier aan landbouw te doen.

NIEUW – Een bezinning voor alle levensbeschouwingen

Iedereen is welkom op de bezinning ‘**Vasten in verbondenheid**’! Omdat dit jaar de ramadan grotendeels samenvalt met de christelijke vasten, willen we met verschillende levensbeschouwingen samen stilstaan bij de betekenis ervan voor christenen en moslims, en bij hun beleving van de vasten.

Ondanks verschillende religieuze achtergronden delen beide tradities de waarden van onthouding, inkeer, reflectie en de zorg voor anderen die het minder goed hebben. Deze gemeenschappelijke waarden zijn de basis voor deze bezinnende samenkomst.

NIEUW – Een verdiepingsgesprek rond engagement

Het aangeboden gespreksmodel **'Hoop doet verdergaan!'** geeft de deelnemers de kans om stil te staan bij het eigen engagement en om hierover in gesprek te gaan. Wat drijft mij? Waarom engageer ik mij? Dit zijn persoonlijke vragen, maar zij kunnen evenzeer op de gemeenschap (gezin, parochie, school, vereniging ...) gelegd worden.

Deze gespreksavond kan helpen om dichterbij de wortels van het eigen en het gemeenschappelijk engagement te komen. Een tekst, een vraag, een gesprek, een lied ... kunnen dit engagement voeden.

Gebruik van teksten

Bij teksten die we overnamen van andere auteurs hebben we steeds hun naam vermeld. Mocht je over deze teksten vragen hebben of denken dat we een auteur niet vermeld hebben, mag je steeds contact opnemen met philip.lermytte@broederlijkdelen.be.

Gebruik van liederen

De meeste liederen putten we o.a. uit:

- Het liedboek *Zingt Jubilate* (ZJ) met verwijzing naar de bijhorende cd uit de reeks *Door de wereld gaat een lied*.
- Het *Verzameld Liedboek* (VL) met liturgische gezangen op teksten van Huub Oosterhuis met verwijzing naar de bijhorende cd.
- Het repertorium van Carlos Desoete, gezongen door het koor Solied, met verwijzing naar de bijhorende cd. Recentere liederen staan niet op cd, maar zijn vrij downloadbaar op www.solied.be (klikken op 'muziek'; in het overzicht van de opnames klikken op 'onuitgegeven partituren').
- Het gekende lied *Laat ons een bloem* van Louis Neefs en het lied *Er kan hier wat veranderen* van Carlos Desoete kregen een aangepaste, eigentijdse tekst, die nauw aansluiten bij onze zorg voor de aarde. Teksten en partituren vind je op webshop.broederlijkdelen.be

Downloads bij de liturgiemap

Op webshop.broederlijkdelen.be kan je volgende bestanden downloaden:

Vieringen

- de brochure Liturgie en Spiritualiteit 2025 (pdf);
- de afzonderlijke vieringen (Word);
- de vieringen met jongeren, eerstecommunicanten en vormelingen (Word);
- het werkmodel voor een verdiepingsgesprek rond engagement;
- de vastenbezinning voor alle levensbeschouwingen.

Bijlagen bij de vastenvieringen

- de 'meegeefkaartjes';
- uitgeschreven achtergrondteksten bij elke zondagsviering (Word);
- tekst en partituur van het lied 'Laat ons een bloem';
- de gelay-oute titel van de vieringen (pdf);
- een PowerPointpresentatie die geprojecteerd kan worden, met:
 - » de titel van elke viering;
 - » foto's van de liturgiemap;
 - » foto's van de campagnepartners.

Bijlagen bij de kinder- en jongenvieringen

- de tekening van een vogelverschrikker;
- de foto van de wereldbol met cadeaulint.

We raden ook de campagneclip aan. Die kan je bestellen via webshop.broederlijkdelen.be

Bezinnen met de vastenkalender

Dit jaar vallen de ramadan en de christelijke vasten bijna volledig samen. Daarom kan je elke week, op woensdag, lezen hoe drie mensen vasten vormgeven: een moslim, een katholiek en iemand die op een alternatieve manier vast. Aan de hand van een vraag gaan ze dieper in op de betekenis en de beleving ervan. De vastenkalender kan je bestellen op webshop.broederlijkdelen.be.

Hoe geef je de vastenperiode vorm?

Ahmad: 'Tot 2022 woonde ik nog in Gaza en vierde ik de ramadan vooral met mijn familie daar ... Ik zet nog meer in op mijn relatie met God door extra te bidden, bijvoorbeeld door Tarawih, een gebed dat uitsluitend tijdens de ramadan wordt gebeden.'

Iris: 'Ik probeer zo ecologisch mogelijk te leven. Dat doe ik in eerste instantie door plantaardig te eten. Dat wil zeggen dat ik geen dieren eet, maar ook geen afgeleiden gebruik. Verder haal ik geen nieuwe kledij in huis noch onnodige technologische apparatuur.'

Wat is het belang van vasten?

Ahmad: 'Vasten heeft zowel op psychisch als fysiek vlak heel wat voordelen. Het zuivert mijn ziel waardoor ik meer vrede heb met mezelf. Het zuivert me ook van slechte waarden, zoals gierigheid.'

Veerle: 'Ik ervaar dat vasten niet eenvoudig is, maar dat het wel bevrijdend werkt. Je komt los van iets dat onbewust een te grote plaats in je leven inneemt. Het vasten geeft me de gelegenheid om stil te staan bij wat echt belangrijk is en helpt me dus om bewustere keuzes te maken.'

Tekening van **Erik Galle**

Jubeljaar 'Pelgrims van hoop'

'Elk vijftigste jaar zal voor jullie een heilig jaar zijn, waarin kwijtschelding wordt afgekondigd voor alle inwoners van het land. Dit is het jubeljaar, waarin ieder naar zijn eigen grond en zijn eigen familie kan terugkeren' (Lev. 25, 10).

- De titels van de vieringen in de brochure Liturgie en Spiritualiteit verwijzen uitdrukkelijk naar het thema van het jubeljaar. 'Pelgrims van hoop' wordt dan 'Vol(k) van hoop' met een aanvulling vanuit de lezingen en geënt op de campagne van Broederlijk Delen.
- In het kader van het jubeljaar werd een loflied 'Pelgrims van hoop' geschreven, waarin we God vragen dat hij ons bij de hand neemt en zijn schepping vernieuwt. De vieringen van de vasten zijn een uitstekende gelegenheid om met dit lied aan de slag te gaan. Je kan de tekst en de bladmuziek downloaden op Pelgrims van hoop | Kerknet. Hier kan je ook een opname beluisteren.
- De werkgroep Liturgie en Spiritualiteit biedt een werkmodel 'Hoop doet verdergaan!' aan om met elkaar in gesprek te gaan over ons eigen engagement. Deze gespreksavond kan helpen om dichter bij de wortels van het eigen en het gemeenschappelijk engagement te komen. Een tekst, een vraag, een gesprek, een lied ... helpen om dit engagement te voeden en vol te houden. Meer info vind je op p. 50.

ASWOENSDAG

VOL(K) VAN HOOP:

SCHEUR JE HART EN HERBRON

Welkom

- V Vandaag begint de vasten.
Veertig dagen nemen wij tijd
om ons hart te openen
voor het woord van de Ene
dat ons allen oproept
tot verzet tegen onrecht.

Voorzien in de behoeften
van alle mensen wereldwijd
binnen de draagkracht van
onze levende planeet vraagt
om een verandering van bewustzijn.

Laten wij ons bekeren en herbronnen
om systemen uit het verleden
om te vormen tot een toekomst
die wij voor ieder op aarde wensen.

Bouwen aan deze duurzame wereld
doen wij door lid te worden van de 25%-beweging.
Dit jaar zet de campagne van Broederlijk Delen in
op agro-ecologie,
hét alternatief voor het dominante
voedselsysteem.

- V Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige
Geest.

Gebed om ontferming

- V Wek in ons uw oproep, U die ons leven draagt.
Maak ons wakker voor uw woord.
- L Wij willen met een fris gezicht en een open blik
aan deze vastentijd beginnen.
Als dat nog niet kan, vertrouwen wij op uw
genade.
- Als onrecht en vrees ons verlammen,
spreek dan uw woord ten leven.
- V Mogen wij in de Ene verbonden zijn
en leven onder zijn goedheid en ontferming.

- A Een schoot van ontferming is onze God.
Hij heeft ons gezocht en gezien,
zoals de opgaande zon aan de hemel.
Hij is ons verschenen
toen we in duisternis waren,
in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
op de weg van de vrede.
*(cd - Laat mij maar zingen I, cd 2 – Oosterhuis &
Oomen)*

Openingsgebed

Als luidruchtigheid plaats maakt voor stilte
en flitsende beelden wegzinken in leegte,
kan uw stem, Ene, weer gehoord worden.
Fluisterend of roepend, een noodkreet
omwille van onze geschonden wereld,
om al die mensen die ten einde raad zijn.
'Keer om' zegt U.
'Keer terug tot de bron van waaruit je kan leven.
Keer je naar elkaar toe.
Het is de hoogste tijd!'
Wij willen er hier en nu aan beginnen.
Geef ons uw milde kracht daartoe.
Amen.

Lezingen

Joël, 2, 12-18 – Joël roept iedereen op tot bekering,
tot structurele verandering.
Mt. 6, 1-6. 16-18 – Tijd nemen en bidden in het ver-
borgene om Gods woord te verstaan en ernaar te
leven.

Bij de ritus van het askruisje

L Terugvallen op wie we maar zijn als mens,
uit stof en as opgestaan, uit klei geboetseerd
en tegelijk beziel met de adem van God.
Het moet voldoende zijn.
We moeten ons geen grotere maat aanmeten.
Zo mogen we met onszelf leven,
mogen we een ander toegewijd zijn.

V Laat ons gedenken dat wij, mensen,
mogen staan in de ruimte van dit heelal.
Die kwetsbare ruimte is ons gegeven
met zoveel levenskansen
dat we met eerbied
de aarde onder onze voeten
mogen betreden en bewerken.
Ten dienste van al wat leeft.
Daarom willen we bidden en zingen:

A (gebeden of gezongen)

**Wie zijn leven niet wil geven,
niet wil delen met zovelen,
met een ander, gaat verloren.
Wie wil geven wat hij heeft,
die zal leven, opgegeten,
die zal weten dat hij leeft.**

(cd - *Laat mij maar zingen II*, cd 2
- Oosterhuis)

L Zo hoog als de hemel is boven de aarde
welkt zich zijn genade over hen
die eerbied hebben voor hem.
Als een vader
die zich over zijn kinderen ontfermt,
zo gaat de Eeuwige met ons om.
Hij kent ons en weet dat wij gemaakt zijn
uit het stof van de aarde.
Wij mensen, onze dagen zijn als gras,
als bloemen op het veld,
door de wind bewogen en snel verwelkt.
Maar de liefde van de Eeuwige, zij blijft
voor hen die zijn verbond bewaren,
zijn woord ter harte nemen en het volbrengen.
(Uit psalm 103)

A Wie zijn leven niet wil geven,
niet wil delen met zovelen,
met een ander, gaat verloren.
Wie wil geven, wat hij heeft,
die zal leven, opgegeten,
die zal weten dat hij leeft.

Asoplegging

V Mag deze as voor jou
teken zijn van hoop en geloof,
van ommekeer en nieuw begin.

Inspiratie bij de lezingen

Een uitgewerkte tekst vind je op webshop.broederlijkdelen.be.

- Een allesverwoestende sprinkhanenplaag hangt het volk boven het hoofd. Doet dit niet denken aan rampen van vandaag die een gevolg zijn van de klimaatontregeling en nog versterkt worden door het gebruik van verboden pesticiden?
- Daarom roept de profeet op om boete te doen en zich te keren naar de Ene. Boete doen en terugkeren naar de Ene vandaag betekent dat we ons mens-zijn opnieuw in de juiste verhouding zetten. Dat we beseffen deel te zijn van de aarde en hiernaar handelen. Dat we leren versoberen met aandacht voor diepere waarden. En beseffen dat dit niet zonder moeite gaat.
- Omvorming, bekering, verandering ... groeien en rijpen best in stilte, in het verborgene. Ook dan wordt ons denken en handelen gezien en gehoord door de Vader van het leven, zegt het evangelie. Doen wat moet gedaan worden voor een betere wereld behoeft geen podium, geen schijnwerpers. Delen en herverdelen hoeven geen applaus. Warme aanwezigheid tussen de mensen zal ons drijven.
- Broederlijk Delen gelooft dat het tij kan keren en roept op om lid te worden van de 25%-revolutie, een beweging die bouwt aan een duurzame wereld met respect voor onze aarde. Dit jaar zet de campagne in op agro-ecologie. Agro-ecologische landbouw is gebaseerd op generatielange kennis en ervaring en is verrijkt met moderne inzichten. Agro-ecologie is hét alternatief voor het huidige dominante voedselsysteem. Tegelijk klaagt Broederlijk Delen aan dat Europa het winstbejag van de chemische industrie boven de gezondheid van mens en milieu stelt en hier verboden pesticiden naar het Globale Zuiden blijft exporteren. Heilige verontwaardiging hierover moet de motor worden van onze acties om tot een Europees verbod te komen.

Symboolmoment

- L Met Broederlijk Delen willen we samen succes oogsten. We slaan de hand aan de ploeg en zaaien hoop voor een betere en gezondere wereld waar elke mens toekomst vindt.
- We drukken onze wil tot verandering uit door de sproeier met verboden pesticiden van de vogelverschrikker weg te nemen. In de plaats zetten we een open hart met een scheur: niet van liefdesverdriet, maar als een kier om ons naar elkaar toe te keren.

We bidden dat wij ons hart openen voor Gods oproep tot ommekeer. Het zien van zoveel onrecht en hypocrisie in deze wereld, raakt ons. Dat wij,

nét in die verscheurdheid van ons hart, de kiem mogen zoeken en vinden om aan verandering te werken.

A Geef ons een ruim hart om lief te hebben en een sterk hart om te strijden

Voorbeden

- V Laat ons bidden in de stilte van ons hart. Dat we er de kracht vinden om van deze vasten een oefentijd in verandering te maken, met nieuwe hoop voor mensen wereldwijd.
- L Dat we mogen groeien in bereidheid ons om te keren. Dat wij de verantwoordiging om zoveel huichelarij en eigenbelang toelaten. Dat die woede ons aansteekt om te kiezen voor echtheid en oprechtheid. Dat we, zonder drang om in de kijker te lopen, kiezen voor het goede.
- A Geef ons een ruim hart om lief te hebben en een sterk hart om te strijden.**
- L Dat wij, samen met de beleidsmedewerkers van Broederlijk Delen, de moed hebben om de hypocrisie van Europa aan te klagen, dat verboden pesticiden blijft uitvoeren naar landen in het Globale Zuiden. Dat wij ons inspannen om een toekomstgericht alternatief van ecologische voedselproductie naar voren te schuiven.
- A Geef ons een ruim hart om lief te hebben en een sterk hart om te strijden.
- V Enige God, laat in de stilte het geduldwerk van de hoop rijpen. Schenk ons de kracht om door onze eigen ommekeer een dynamiek van verandering op gang te brengen.

Gebed over de gaven

- V Met brood en een beker wijn roepen wij de gaven op uw schepping die U in onze handen heeft gelegd. Wat hebben wij mensen met die overvloed gedaan? Winst najagen terwijl zovelen niets hebben. Hartverscheurend is het om aan te zien. De wereld dreigt eraan ten onder te gaan: hele gebieden overspoeld of uitgedroogd, verschaalde gronden, met gif bespoten. Alleen een hart dat opengaat en zich om anderen bekommert, kan dit nog een halt toeroepen. Jezus heeft het ons voorgedaan.

Bezinning na de communie

Vasten is een tijd om samen de stilte op te zoeken en in de binnenkant van ons hart ruimte te vinden voor hoop.

Vasten is een tijd om mensen bijeen te brengen in 'heilige bijeenkomsten': samen ons stukwerk verzamelen en heling zoeken.

In een tijd waar machthebbers om protest de kop in te drukken soms snel grijpen naar een samenscholingsverbod, willen wij voor deze vastentijd pleiten voor een samenscholingsgebod.

We moeten samen komen en mensen samenbrengen.

We hoeven niet de mond vol te nemen met theorieën over 'verbinding', maar daar wel concrete stappen in zetten: mensen ontmoeten, naar hen luisteren en met hen in gesprek gaan. Werk maken van een hartverwarmende samenleving.

*Zo geraken we vol van hoop,
zo worden we volk van hoop.*

Slotgebed

- V Wat U, enige God, in ons bewerkt kan in stilte, in het verborgene groeien en rijpen. Moge deze samenkomst bij het begin van de vasten ons op de weg zetten van vruchtbare dialoog, soberder leven, gedeelde zorg voor uw schepping. Mogen we bijdragen tot een hartverwarmende samenleving waar Jezus zich helemaal voor gegeven heeft. En dat elke dag opnieuw tot uw vrede ten volle doorbreekt.

Zending en zegen

- V We openen ons hart en keren ons veertig dagen binnenstebuiten om ons te blijven verzetten tegen onrecht. We oefenen ons in de hoop dat er volop leven mag zijn voor alle mensen. Zo bouwen we mee aan een duurzame wereld.

De Heer, de Ene, roept ons op, gaat met ons mee en verbindt ons met elkaar. In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- *Herschep ons hart*, VL 693, cd Laat mij maar zingen I, cd 3 - YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=ga4sqYxbGyO>
- *Als jij bestaat, bewerk ons dan*, VL 149, cd Laat mij maar zingen II, cd 1
- *Dat wij weer weten* - t. Andries Govaart, m. Rob Goorhuis, beeld Corja Bekius - YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=t3srdh-5Kg>
- *Wij gaan weer verder vol van hoop*, t. Jan van Opbergen; m. Jan-Willem van de Velde - YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=o8uU8wxJ9W0>
- *Danos un corazón*, (refrein van Hombres Nuevos), cd Ayubowan - Carlos Desoete en koor Solied

Mathias Ouédraogo, boer in Burkina Faso

EERSTE ZONDAG

VOL(K) VAN HOOP:

BUIG NIET, VOOR GEEN MACHT

Welkom

- V Hoe gaan we om met de aarde?
Vergiften wij haar met pesticiden
om onze winst en ons marktaandeel te vergroten?
Of verbouwen wij de vruchten
om mensen wereldwijd te voeden?
- L Wie wij zijn en welke keuze wij maken
worden niet bepaald door onze ouders,
maar door de verhalen die zij ons vertellen.

Ook Jezus herinnert zich
de verhalen van zijn volk,
verhalen van bevrijding.
Hij vindt er de kracht
om enkel voor de Ene te buigen.
Hij buigt voor geen enkele macht.
Hij kiest om recht te doen aan
vreemdeling, weduwe en wees.
Hij dient het leven.

- V Broederlijk Delen ondersteunt
boeren in Burkina Faso
die hun land verbouwen
in respect voor de aarde.
Zij zijn overgeschakeld op
agro-ecologische landbouw.
- V Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige
Geest.

Gebed om ontferming

- V Wij buigen voor uw aanschijn, God van ons leven.
Steeds opnieuw denken wij aan uw goedheid.
- L Wij vertrouwen U onze toekomst toe.
Spreek tot ons,
wij willen luisteren naar uw stem.
- Geef mee vorm aan de keuzes die wij maken.
Leid ons weg van verleiding en onmacht.
- V Laten wij uit handen geven wat ons belemmert
om te leven onder de goedheid
en ontferming van onze God, de Ene.

- A Een schoot van ontferming is onze God.
*Hij heeft ons gezocht en gezien,
zoals de opgaande zon aan de hemel.
Hij is ons verschenen
toen we in duisternis waren,
in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
op de weg van de vrede.
(cd Laat mij maar zingen I, cd 2 – Oosterhuis &
Oomen)*

Openingsgebed

- V Wij die gehoor willen geven aan uw stem, Ene,
worden de woestijn van deze wereld in gejaagd.
Verwarrende stemmen verleiden ons
om ontrouw te zijn aan wat U heeft gezegd.
'Grijp je kans om de sterkste en slimste te zijn,
zet mensen naar je hand',
zo gonst het in ons hoofd.
Voor we het weten palmt het ons hart in.
Maar U houdt voor ons de ruimte open
om te ademen doorheen alle benauwenis.
Geef ons de geestesadem van Jezus,
zoon van uw welbehagen.
Amen.

Lezingen

Deut. 26, 4-10 – Nieuwe toekomst wordt maar moge-
lijk als we blijven herinneren van waar we komen.
Lc. 4, 1-13 – Jezus verwerpt macht, aanzien en rijk-
dom en kiest radicaal voor dienstbaarheid aan de
mensen.

Inspiratie bij de lezingen

Een uitgewerkte tekst vind je op [webshop.broeder-
lijkdelen.be](http://webshop.broederlijkdelen.be)

- Houden wij rekening met de draagkracht van onze
aarde, onze planeet? Het offeren van de eerste
vruchten getuigt van respect voor de natuur.
Steeds meer boeren wereldwijd willen het land

verbouwen in respect voor de aarde. Wij noemen dit agro-ecologische landbouw. Toch buigen we voor andere goden. Wij vergiften grond, water en vruchten door het gebruik van pesticiden. Zo blijkt uit het onderzoek van Inades-Formation in Burkina Faso.

- Ken jij het verschil tussen geschiedenis/historie en herinnering? In het woord historie herkennen we 'his story', het verhaal van een ander. Herinnering is persoonlijk, een zich eigen gemaakt verhaal. "Mijn vader was een zwervende Arameeër", is zo'n herinnering. Tijdens de sedermaaltijd draagt elke jood deze beknopte tekst luidop voor. Zo eigent hij zich deze tekst toe alsof hij zelf uit Egypte is weggetrokken ... De verhalen die onze ouders ons vertellen maken ons tot wie wij zijn en sturen ons handelen.
- Ook Jezus herinnert zich de verhalen van zijn volk. Hij vindt er de kracht om enkel voor de Ene te buigen.
Stil je honger door van deze steen brood te maken, stelt de duivel voor. Dit klinkt Jezus bekend in de oren. Hij herinnert zich hoe zijn volk, door hongersnood gedreven, in Egypte stenen moest bakken voor grote bouwprojecten. Slavernij en onderdrukking werden zijn deel. Ja, het volk bakte stenen voor brood. Jezus buigt niet voor de farao. De duivel biedt Jezus het Romeins imperium aan. Jezus buigt niet voor de keizer van Rome. Voor de derde verleiding citeert de tweedrachtzaai de Schriften. Hij geeft een eigen interpretatie. Religie wordt ideologie. Het woord van de Ene in dienst van de macht. Maar Jezus buigt enkel voor de Ene, kiest om recht te doen aan vreemdeling, weduwe en wees. Hij dient het leven.

Ritus van de asoplegging

Als de asoplegging in jouw parochiegemeenschap in deze viering gebeurt, verwijzen we je naar de tekst op pagina 14.

Symboolmoment

- L Met Broederlijk Delen willen we samen succes oogsten. We slaan de hand aan de ploeg en zaaien hoop op een betere en gezondere wereld waar elke mens toekomst vindt.
We drukken onze wil tot verandering uit door de sproeier met verboden pesticiden van de vogelverschrikker weg te nemen. In de plaats zetten we uit dankbaarheid een mand met veldgewassen.

We bidden dat we mogen groeien in het besef dat de aarde en het leven ons gegeven zijn. Wij mogen voor even de aarde bewonen. Dat wij dit met zorg doen en alle leven koesteren. Dat we juist daarom niet bij de pakken blijven zitten, maar wereldwijd ijveren voor een leefbare toekomst voor allen.

Voorbeden

- V Bidden wij met de wijsheid van Jezus die in de stilte van de woestijn kracht putte uit de herinnering aan de bevrijding van zijn volk dat de Egyptische vleespotten achterliet.
- L Dat we ons onderweg niet laten misleiden door valse beloften en luchtspiegelingen. Dat we niet buigen voor geld en macht, maar ons dienstbaar opstellen tegenover de meest kwetsbaren. Dat we niet hooghartig de schone schijn ophouden om de beste, eerste en grootste te zijn, maar tevreden leren zijn met minder en de rijkdommen van deze aarde eerlijker verdelen.
- L Voor de partnerorganisaties van Broederlijk Delen, zoals Inades-Formation in Burkina Faso, dat zij hun werk voor de boerengemeenschappen met overtuiging verderzetten. Door wetenschappelijk onderzoek naar kwalijk pesticidegebruik, openen zij de ogen van de lokale boerengemeenschappen. Zo zetten zij de ommekeer in en zaaien ze hoop.
- V Heer onze God, aanvaard onze zorgen en gebeden. Steek kracht in ons pogen om onrecht om te buigen tot gerechtigheid. Amen.

Gebed over de gaven

- V Zoals de woestijnvolkeren brengen wij U ons mandje: veldvruchten en de eerste oogst, brood om te delen en wijn die het feestelijk maakt. Verbonden met hen die er hard voor gewerkt hebben en niet altijd loon naar werken krijgen, vouwen wij onze handen open in dankbaarheid. U, de Enige, geeft ons het leven en leidt ons weg uit allerlei vormen van slavernij. De uittocht die ons naar Pasen leidt mag doorgaan met de bezieling en toewijding die Jezus aan de dag legde.

Bezinning na de communie

Alleen voor liefde buig ik,
alleen voor die Ene, die liefde is.
Niet voor macht of winstbejag of aanzien
buig ik of ga ik op de knieën.
Niet voor de dwingende wedloop
naar het 'nooit genoeg'.

Alleen voor liefde buig ik,
alleen voor die God, die recht doet
aan elke kwetsbare mens.
Ik buig niet voor wie ons verdeelt,
die ons verstrooit of uiteenwerpt.

En niet voor wat ons van leven afleidt.

Alleen voor liefde buig ik.
"Heilig is onze God alleen,
en niet de goden van de wereld."

Alleen voor die Ene, die liefde is,
wil ik buigen, en zelfs knielen.

*Zo geraken we vol van hoop,
zo wórdten we volk van hoop.*

Slotgebed

- V God van bevrijding,
met het aangeboden mandje tonen wij
dat leven niet enkel draait
om materiële welvaart.
Wij willen niet knielen en buigen
voor de machtigen.
Alleen uw grootheid willen wij dienen
en zorg dragen voor de mens naast ons,
ook in verre streken hier vandaan.
Draag ons
als wij strompelen op die onbetreden weg.
Geef ons uitzicht op uw toekomst,
elke dag opnieuw
tot wij in U vervulling vinden.

Zending en zegen

- V Vasten is uit handen geven en keuzes maken.
Vasten is niet buigen voor macht of verleiding.
Jezus toont ons de weg. Zijn keuzes kunnen de
onze worden. Samen maken we straks deel uit
van de 25%-beweging die werkt aan een andere
wereld.

Moge de God van het verbond, de Ene,
ons verlangen en onze inzet zegenen.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- *Jezus, diep in de woestijn*, ZJ 331, cd Door de wereld gaat een lied, deel 20 - YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=oTiKU5sI580>
- *Deze wereld omgekeerd* - VL 522, cd Laat mij maar zingen II, cd 3 - YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=AJInx7eCes8>
- *Een mens te zijn op aarde* - VL 731 - cd Laat mij maar zingen I, cd 3 - Lied 538 | Petrus in het land | KRO-NCRV: <https://music.youtube.com/watch?v=uou16SSVDRg>
- *Heilig de God van alle leven* - cd Bestemming, Carlos Desoete en het koor Solied.

Benjamin Ouédraogo, boer in Burkina Faso

TWEEDE ZONDAG

VOL(K) VAN HOOP:

TOEKOMST IN ZICHT

Welkom

- V Abraham heeft vertrouwen in het leven.
Hij ervaart God als een beschermend schild.
En toch twijfelt hij, maakt hij zich zorgen.
- L Vooral jongeren maken zich zorgen vandaag,
over het milieu en de weersextremen,
over de impact van oorlogen en conflicten,
over de groeiende ongelijkheid wereldwijd.

Opstaan uit alles wat het leven bedreigt
en een weg van leven en toekomst gaan,
is in elke tijd een menselijke opdracht.

Trekken wij dan met Jezus
en zijn drie leerlingen de berg op,
waar hij in gesprek gaat met zijn traditie
en zich het bevrijdingsverhaal van zijn volk
eigen maakt.
Door zijn leven, door zijn uittocht
toont hij ons hoop, toekomst en leven.

- V Ook boeren in Burundi maken hun uittocht
en vervangen pesticiden
door biologische alternatieven.

Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige
Geest.

Gebed om ontferming

- V Toon ons uw kracht, God van gerechtigheid.
U hebt een woord van verzoening in ons gelegd.
- L Wij houden vast aan uw belofte:
dat het licht over ons zal schijnen,
ooit, uiteindelijk.

Richt onze voeten, sterk ons hart.
Gedenk uw verbond. Vergeet ons niet.

- V Moge de Heer, de Ene,
ons met zijn trouw begeleiden en behoeden.

- A *Een schoot van ontferming is onze God.
Hij heeft ons gezocht en gezien,
zoals de opgaande zon aan de hemel.
Hij is ons verschenen
toen we in duisternis waren
in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
op de weg van de vrede.
(cd Laat mij maar zingen I, cd 2 – Oosterhuis &
Oomen)*

Openingsgebed

- V Hier is de aarde waarop we staan,
boven ons de hemel
die verwijst naar een groot heelal.
Enige God die dat alles draagt en bezielt,
mogen wij met schroom
dit kostbare geschenk omarmen
en ons verbonden weten met U en met elkaar.
We hebben nog een lange weg te gaan,
zoveel misstappen recht te trekken
voor er uitzicht komt op het land van belofte
dat U voor ons uitstrekt.
Houd ons wakker met profetische stemmen,
met het woord van Jezus dat ons nabij blijft.
Amen.

Lezingen

Gen. 15, 5-12. 17-18 – Abraham vertrouwt op God die
zich verbindt tot een nieuwe toekomst.
Lc. 9, 28-36 – Terwijl de leerlingen slapen, spreekt
Jezus met Mozes en Elia over zijn uittocht die komen
gaat.

Inspiratie bij de lezingen

Een uitgewerkte tekst vind je op webshop.broederlijdelen.be.

- Vooraf aan de eerste lezing is het goed te herinneren dat Abraham uit zijn land wegtrok met een belofte van God. Tot nog toe is daar weinig van gebeurd: in Kanaän moet hij rekening houden met

andere volkeren en Sara heeft hem nog geen zoon gebaard. Toch verzekert God Abraham dat hij als een schild is. Hij leidt hem naar buiten en doet hem naar de hemel kijken. “Tel de sterren, als ge kunt. Zo talrijk wordt uw nageslacht.”

“Abraham vertrouwt erop” en het wordt hem gerekend als gerechtigheid! Hij heeft zich gekeerd en stelt zijn zekerheid in degene die de belofte heeft uitgesproken. De veelheid van de sterren zijn voor hem een teken van Gods kracht.

- Het evangelie plaatst Jezus in dialoog met Mozes en Elia. Ze praten met elkaar over zijn uittocht. Even valt er licht op de berg, over de uittocht die Jezus gaan moet. In gebed zet Jezus zich in het spoor van de profeten, die niet weken als het moeilijk werd. Heel even zien de leerlingen bij het wakker worden iets van dit licht.
- Boeren in Burundi zijn kwetsbaar en moeten zich weren tegen pesticiden die hun opgedrongen worden en die zowel de bodem als de eigen gezondheid in gevaar brengen. Ook van hen, net zoals bij Abraham, wordt geloof en vertrouwen gevraagd zonder de toekomst te zien. ‘Gerechtig zijn’, eerbied hebben voor de aarde, denken aan de komende generaties, vraagt een moedige houding.
- Zij krijgen steun van Inades-Formation, partnerorganisatie van Broederlijk Delen, die erin geslaagd is om biologische alternatieven te ontwikkelen voor giftige pesticiden. En overtuigde de Burundese overheid om deze te propageren bij de boerenbevolking. Kunnen wij medestanders zijn en Europese regeringsleiders tot verantwoordelijkheid roepen om de export van verboden pesticiden stop te zetten?

Symboolmoment

- L Met Broederlijk Delen willen we samen succes oogsten. We slaan de hand aan de ploeg en zaaien hoop op een betere en gezondere wereld waar elke mens toekomst vindt. We drukken onze wil tot verandering uit door de sproeier met verboden pesticiden van de vogelverschrikker weg te nemen. In de plaats zetten we een wereldbol met strik (cadeaulint).

We danken om de aarde die ons gegeven is: een geschenk, voor iedereen, voor nu en later. En we bidden dat we mogen groeien in verbondenheid met de mensen met wie we samenleven én wereldwijd. Dat uw nieuwe verbond met mensen in ons zichtbaar wordt.

Voorbeden

- V Laat ons halt houden en wat ons bezighoudt toevertrouwen aan de Ene, die liefde is.

- L Voor onze samenleving. Dat er steeds mensen zijn zoals Abraham die hun verantwoordelijkheid opnemen en, ondanks twijfel, durven springen: durven wegtrekken uit het land van armoede en ongelijkheid naar een land waar gerechtigheid geschiedt.
- L Voor onze lokale kerkgemeenschap. Dat we kiezen voor rechtvaardigheid en duurzaamheid en zo de toekomst openhouden voor onze kinderen en kleinkinderen. Dat we daarin onze verantwoordelijkheid opnemen.
- L Voor de partnerorganisaties van Broederlijk Delen, zoals Inades-Formation in Burundi. Door samenwerking tussen boerengemeenschappen en universiteiten oefenen zij invloed uit op de overheid om biologische landbouwalternatieven werkbaar te maken. Dat hun inzet en moedige houding ons mogen inspireren.
- V Heer onze God, U die weet van onze twijfel, kom in ons en vorm onze onmacht om tot daadkracht en verantwoordelijkheid. Laat ons niet gerust tot wij uw naam ‘Ik zal er zijn’ waarmaken. Amen.

Gebed over de gaven

- V Met het licht op het gelaat van Jezus, staande in de stralende kring die hij voor ons opent, kunnen ook wij perspectief zien in het tasten en zoeken van elke dag. Uw gaven, Ene, liggen als brood en wijn voor ons en zijn een uitnodiging om te breken en te delen zoals Jezus heeft voorgedaan. Mogen wij met hem de uittocht maken uit alles wat ons vasthoudt.

Bezinning na de communie

- L Geloof vraagt een grote dosis vertrouwen. Doe het maar eens ... zoals Abraham destijds: op weg gaan ... als je nog geen resultaten ziet; als je weet dat er nog hindernissen zullen komen.

Doe het maar in onze tijd van ‘jachtige impasse’: alles gaat snel, moet steeds nieuw zijn, hip klinken en een kick geven. En tegelijk voelen we stilstand: we botsen op een snel aanwassende klimaatcrisis en een toenemende kloof tussen superrijk en generatiearm. Een stijgend aantal mensen geraakt niet vooruit door depressie of burn-out.

Groot vertrouwen is nodig. En hoop. Typisch aan hopen is dat een resultaat nooit is gegarandeerd.

Maar toch houdt hoop ons gaande
als we die concreet maken,
zoals Augustinus ons meegaf:

*De hoop heeft twee dochters: de woede en de
moed.*

*De woede is nodig om het onrecht aan te
klagen
en de moed om het onrecht te veranderen.*

Net als voor Abraham, destijds,
is dit vandaag voor ons een bevrijdende
boodschap:
als je maar op uittocht gaat, én onrecht
achterlaat,
dan komt een beloofd land in zicht;
alles komt goed ...

*Zo geraken we vol van hoop,
zo worden we volk van hoop.*

Slotgebed

- V Geen andere zekerheid
dan dat U er bent, hoe dan ook.
Zelfs als het om ons heen donker wordt
en onze inzet wordt bedreigd
door de roofvogels van deze wereld.
We staan uit verdoving en slaap op,
om als nieuwe mens de weg verder te gaan,
om een hartverwarmende samenleving uit te
bouwen.
Uw belofte, Enige, zal nooit van ons wijken
en is er elke dag opnieuw.

Zending en zegen

- V Vandaag al kunnen wij opstaan uit alles wat de
toekomst bedreigt. We gaan op weg, nieuw licht
in onze ogen, een nieuw land tegemoet. De wereld
heeft ons nodig. Als we dat met genoeg mensen
willen, wordt de wereld anders en beter.

Moge de Heer, de Ene,
onze hoop en onze zorgen
met zijn zegen verlichten.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- *Here Jezus, om uw woord*, ZJ 809, cd *Door de wereld gaat een lied*, deel 7
- *Uit Oer is hij getogen*, ZJ 322, cd *Door de wereld gaat een lied*, deel 20
- *Hoor, maar ik kan niet horen*, VL 527, cd *Laat mij maar zingen II*, cd 3 - YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=T29NjFBjhlo>
- *Staat op en weest niet bang*, ZJ 442, cd *Door de wereld gaat een lied*, deel 14 - ZJ 442 Staat op en weest niet bang: <https://music.youtube.com/watch?v=6lZjgeO8YsU>
- *Geloven begint in het opstaan van armen*, lied van Herman Verbeek, bewerking Carlos Desoete - Geloven-begint-bij-het-opstaan-der-armen. pdf: <https://usercontent.one/wp/nieuw.solied.be/wp-content/uploads/2022/11/30.-Geloven-begint-bij-het-opstaan-der-armen.pdf>

DERDE ZONDAG

VOL(K) VAN HOOP: NIEUWE KANSSEN SCHEPPEN, ELKE GENERATIE OPNIEUW

Welkom

- V Iedere tijd opnieuw zendt de Ene, God-Bevrijder ons naar het centrum van de macht om er de machtigen te confronteren met het aangedane onrecht.
- Mensen tot leven wekken, zich verzetten tegen onrecht, wegtrekken uit alles wat het leven bedreigt is een opdracht die nooit af is.
- L Dit jaar hekelt Broederlijk Delen de hypocrisie van Europa. Europa beschermt de gezondheid van zijn burgers, maar dumpt tegelijkertijd de pesticiden die het zelf verboden heeft in het Globale Zuiden.

Wij nemen onze verantwoordelijkheid. Geen eigen continent eerst. Ook de mensen in het Globale Zuiden hebben recht op een gezond leven, op gronden, vrij van verboden pesticiden, om groenten te verbouwen.

- V Dit vraagt een totale ommekeer, een verandering in denken en doen, zowel van het volk als van haar politieke leiders.

Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Gebied om ontferming

- V Omwille van uw naam, 'Ik zal er zijn', komen wij tot U. U geeft ons telkens nieuwe kansen.
- L Wij bidden om ontferming voor onszelf en voor al wie kwetsbaar is. Wees genadig als wij de hoop verliezen.

Heb geduld met ons. Neem de tijd. Zie naar ons als wij opnieuw willen beginnen.

- V Van U, ene God, en van elkaar hebben wij ontferming nodig. Wees de stem die ons tot leven roept.
- A *Een schoot van ontferming is onze God. Hij heeft ons gezocht en gezien, zoals de opgaande zon aan de hemel. Hij is ons verschenen toen we in duisternis waren in schaduw van dood. Hij zal onze voeten richten op de weg van de vrede. (cd Laat mij maar zingen I, cd 2 – Oosterhuis & Oomen)*

Openingsgebed

- V De grond onder onze voeten, de plek waar wij leven en werken kan heilige grond worden als U, Enige, ons tegemoet komt met uw steeds opflakkerend vuur. Gezonde onrust, uitdaging om naar onze broeders en zusters te gaan met alleen uw naam 'Ik zal er zijn'. Dat moet genoeg zijn om elkaar op te trekken, weg te trekken uit elke vorm van ellende. Niet de schuld bij anderen leggen om vrijuit te gaan, maar verantwoordelijkheid opnemen. Het is de hoogste tijd. Wij vragen U, geef ons daartoe de kracht. Amen.

Lezingen

Ex. 3, 1-8A. 13-15 – Niet vasthouden aan wat was en vertrouwen op de Ene 'Ik zal er zijn'.
Lc. 13, 1-9 – De vijgenboom zonder vruchten toont ons dat bekering hoogdringend is.

Inspiratie bij de lezingen

Een uitgewerkte tekst vind je op webshop.broederlijkdelen.be.

- 'Ik zal er zijn' is de naam van de Ene. Een belofte die hoop geeft en de toekomst opent. Een stem die ons oproept tot verzet tegen onrecht en ons zendt naar het centrum van de macht. Dit gebeurt niet éénmaal, maar iedere keer opnieuw.
- De openbaring is een voortdurende dialoog tussen God en mens. Samen schrijven zij een verhaal van bevrijding. Het is een proces van voortdurende interpretatie en herinterpretatie. Elke generatie moet de tekst opnieuw lezen en begrijpen in de context van haar eigen tijd en cultuur.
- Het is goed dat Europa in zijn wetgeving het milieu en de gezondheid van zijn burgers beschermt. Dit geeft Europa echter geen vrijgeleide om pesticiden die het zelf verboden heeft in het Zuiden te dumpen. Ook mensen in het Globale Zuiden hebben recht op een gezond leven. Voor de boeren in Oeganda was dit de reden om volledig van chemicaliën af te stappen. Met de steun van COSIL, partnerorganisatie van Broederlijk Delen, schakelen zij over op biologische alternatieven en agro-ecologische landbouw. Een betere productiviteit en hechtere samenwerking zijn mooi meegenomen. Broederlijk Delen klaagt in de huidige campagne de hypocrisie van Europa aan.
- De Ene, God-Bevrijder, kan niet zonder mensen. Dat blijkt ook uit het verhaal van de vijgenboom (Jeruzalem) in de wijngaard (Israël). De vijgenboom draagt geen vruchten meer. Het leven is bedreigd. Dit vraagt een totale ommekeer van iedereen, van het volk en haar politieke leiders. De schuld niet afwentelen. Zijn verantwoordelijkheid opnemen. 'Ik zal er zijn' daagt ons uit steeds nieuwe kansen te creëren.

24

Symboolmoment

- L Met Broederlijk Delen willen we samen succes oogsten. We slaan de hand aan de ploeg en zaaien hoop op een betere en gezondere wereld waar elke mens toekomst vindt. We drukken onze wil tot verandering uit door de sproeier met verboden pesticiden van de vogelverschrikker weg te nemen. In de plaats zetten we een groen (vijgen)blad (of een groene plant).

We zijn dankbaar dat we telkens weer nieuwe kansen krijgen om onrecht te keren en te kiezen voor het leven.

Voorbeden

- V Gelovend in steeds nieuwe kansen, mogen wij vol vertrouwen bidden en hopen.
- L We bidden om het basisvertrouwen dat het goed komt. Van daaruit kunnen we ons openstellen voor anderen en voor de noden van deze tijd. We bidden om bereidheid tot herbronning zodat we daarna onze inzet voor een duurzame wereld waarin elke mens meetelt, nog beter en doordacht aanpakken.
- L Voor onszelf en onze gemeenschap, dat we in de gezindheid van de wijngaardenier de 'elk-voor-zich-mentaliteit' omspitten en de platgetreden 'het haalt toch niets uit' omwoelen. Dat we als lieve, zorgzame mensen onvermoeibaar "en toch!" blijven zeggen en "volgend jaar misschien!" Dat we deze woorden van hoop en toekomst blijven uitspreken én waarmaken.
- L Voor de partnerorganisaties van Broederlijk Delen zoals COSIL in Oeganda, dat hun geduldig vormingswerk vruchten oplevert voor de versterking van de gemeenschap.
- V God die liefde is, luister naar ons bidden. Wakker de hoop in ons aan. Stimuleer ons ook te doen wat we bidden. Amen.

Gebod over de gaven

- V Groene twijgen en bladeren kondigen een nieuwe lente aan. De aarde vraagt om haar vruchten te delen met ieder die erop leeft. Dit brood om te breken en te delen en deze beker wijn van het feest willen daarvan teken zijn. Jezus komt onder ons aanwezig in onze betrokkenheid, in ons samenzijn. Zo heeft U, Ene, uw schepping gewild.

Bezinning na de communie

- L Morgen, 25 maart 2025, is het 45 jaar geleden dat bisschop Oscar Romero werd vermoord. Door het onderdrukte volk in de ogen te kijken, maakte hij zelf een grote ommekeer door. De titel van deze tekst 'Romero' kan vlekkeloos ingewisseld worden met 'Jezus' en klinkt dan als een voorbode op een paastekst.

Hij werd vermoord
maar is niet dood.
Een levende is hij geworden
en altijd spreekt hij voort
als een gevaarlijke herinnering
en als een vraag:

“En jij, wat heb je
voor de minste medemens gedaan?”

Een stem is hij
die roept
om door te gaan met lange adem;
om kerk te zijn,
geworteld in het leven van de mensen
en verbonden met de minsten;
en te weten dat Gods stem te horen is
in mensen zonder stem;
om te zien waar mensen onrecht wordt gedaan
en te doorzien ...
de leugens van de machtigen.

Hij werd vermoord
maar is niet dood.
Hij roept nog steeds
“Gij zult niet doden!”
en zet zich aan de kant van de armen
en zingt een lied van hoop
op elke plek waar mensen het opnemen voor
elkaar
en openbloeien tot solidariteit.
(Romero van Carlos Desoete)

Slotgebed

- V Als wij zoals de vijgenboom zonder vrucht blijven,
krijgen wij toch nog een kans om te keren.
U bent een barmhartige God
die zijn mensen niet in de steek laat.
Ijverig gaat de tuinman met zijn schop
de aarde omwoelen en bemesten.
Extra zorg zien we gebeuren
overal waar de nood het hoogst is.

Ook de natuur krijgt de kans om haar werk te
doen
zoals U het heeft bedoeld in uw scheppingsplan.
Ieder van ons heeft het zijne bij te dragen,
elke dag opnieuw.

Zending en zegen

- V Altijd opnieuw worden wij geroepen om onze
verantwoordelijkheid op te nemen. Dan wordt
Gods naam ‘Ik zal er zijn voor u’ overal ter wereld
werkelijkheid.

Moge de Heer, de Ene,
ons op onze weg vergezellen
en ons hoop en zegen schenken.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- *Jij die bent*, ZJ 758, cd Ayubowan – Carlos Desoete en het koor Solied
- *Hoe is uw naam*, ZJ 566, cd *Door de wereld gaat een lied*, deel 10; VL 150, cd *Laat mij maar zingen II*, cd 1 – psalm 103 III GVL: <https://music.youtube.com/watch?v=Qj5OwQE3-Ag>
- *Dat wij niet slapen* – VL 555 – *Laat mij maar zingen II*, cd 3 – YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=iUkPRKpLTQs>
- *Zing van uw God*, Carlos Desoete – *Zing-van-uw-God-Klokhuislied*: <https://usercontent.one/wp-nieuw.solied.be/wp-content/uploads/2022/11/2.-Zing-van-uw-God-Klokhuislied.pdf>

Biopesticiden maken in Oeganda

VIERDE ZONDAG

VOL(K) VAN HOOP:

VOL VAN VREUGDE

Welkom

- L Europa beschermt wettelijk de gezondheid van zijn burgers. Maar om een verzekerde winst te halen dumpt het de verboden pesticiden in het Globale Zuiden. Hebben mensen daar dan geen recht op een gezond leven?

Sociale wetgeving verbiedt bij ons kinderarbeid. Elders worden kinderen tewerkgesteld in het produceren van onze kleding of in het ontginnen van aardmetalen voor onze smartphones en chips. Hebben kinderen daar dan geen recht op onderwijs?

Wanneer zal de smaad van Egypte die op ons ligt, afgewenteld zijn? Waar ligt het kantelpunt? Wanneer kunnen wij Pasen vieren?

- V Dit gebeurt wanneer iedereen meetelt, – niet één maar zeven continenten –, en alle volkeren zullen eten van wat het land opbrengt.

Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Gebed om ontferming

- V Wentel alle onrust van ons af, Heer, Ene. Met heel ons hart keren wij terug naar U.
- L Dat wij niet meer leven van dag tot dag. Dat wij de toekomst in de ogen mogen kijken.
- Breng ons als broers en zussen samen aan uw tafel. Dat wij leven, brood en gerechtigheid delen.
- V De Heer, de Ene, roept ons op om open en mild te leven in een wereld waar iedereen meetelt.

- A Een schoot van ontferming is onze God. Hij heeft ons gezocht en gezien, zoals de opgaande zon aan de hemel. Hij is ons verschenen toen we in duisternis waren in schaduw van dood. Hij zal onze voeten richten op de weg van de vrede. (Cd Laat mij maar zingen I, Cd2 – Oosterhuis & Oomen)

Openingsgebed

- V Van een dor land naar een vruchtbare bodem waar je volop kan leven en genieten: daar is het U, Ene, om te doen. U die van uw schepping zegt dat het goed is! Wij hebben er echter niet voor gezorgd en toegelaten dat enkelen alles naar zich toe schrapen waardoor hele groepen van mensen uitgesloten zijn. U roept ons op tot bekering, U wil dat wij anders omgaan met de aarde en met onze broeders en zusters die erop leven. Open onze ogen, open ons hart. Amen.

Lezingen

Joz. 5, 9A. 10-12 – Vanuit de slavernij van Egypte naar een bevrijd land: het volk mag leven van wat het land voortbrengt.
Lc. 15, 1-3. 11-32 – De vader wil beide zonen rond de tafel. Iedereen mee in de nieuwe toekomst.

Inspiratie bij de lezingen

Een uitgewerkte tekst vind je op webshop.broederlijkdelen.be.

- Na de tocht door de woestijn, zet het volk vaste voet op een vruchtbaar land. Het rantsoen van onderweg is verleden tijd en zij kunnen nu eten

van wat de akker voortbrengt. Jozua spreekt over een wenteling: de smaad van Egypte is van hen afgewend.

De bijbel leert ons dat bevrijding een moeilijk proces is van vallen en opstaan; telkens vervalt het volk in nieuwe slavernij.

- Jezus beleeft de wet van binnenuit en brengt ze in praktijk. Zijn vrijmoedig omgaan met ieder stuit vaak op verzet; vandaar de parabel van de vader met zijn zonen. De jongste eiste zijn erfdeel op en verbraste het. De oudste bleef thuis en hield zich aan de regels. Maar als zijn jongere broer terugkomt en hartelijk ontvangen wordt, wil hij niet mee aan tafel. De vader wil beide zonen aan tafel; bevrijding kan maar gevierd als iedereen erbij mag zijn.
- Herkennen wij dit in onze wereld? De houding van de jongste zoon die opeist en verbrast, kan ons doen denken aan corrupte regimes in heel de wereld maar eveneens aan Europa met zijn (neo) koloniaal beleid of de 'verscheurde staten van Amerika'. In de oudste zoon die denkt in orde te zijn maar neerkijkt op zijn broer, zie je misschien de 'internationale gemeenschap' die overal oordeelt over wie brokken maakt en hen nadien in de kou laat staan. De tafel waar beiden naast elkaar kunnen zitten, moet nog geïnstalleerd ...
- Oeganda kan hiervan meespreken. Pesticiden die in Europa verboden zijn om te gebruiken, worden uitgevoerd naar Afrika, onder andere naar Oeganda. In Kitagwenda werd de herbicide Weedmaster (glyfosaat) gratis uitgedeeld aan de boeren met rampzalige gevolgen voor de bodem en de koffieproductie. Toen boeren dit beseften, stapten ze af van deze chemicaliën. Met steun van COSIL, een partner van Broederlijk Delen, konden ze overschakelen naar agro-ecologische landbouw.

Symbolmoment

- L Met Broederlijk Delen willen we samen succes oogsten. We slaan de hand aan de ploeg en zaaien hoop op een betere en gezondere wereld waar elke mens toekomst vindt.
We drukken onze wil tot verandering uit door de sproeier met verboden pesticiden van de vogelverschrikker weg te nemen. In plaats brengen we brood voor aan tafel.

We bidden dat we mogen groeien in bereidheid om iedereen mee aan tafel te krijgen. Een tafel van levengevend voedsel, van hoop en vreugde.

Voorbeden

- V In de liefde van de vader voor zijn beide zonen, herkennen we Gods onvoorwaardelijke keuze om wat verloren is, een nieuwe kans te geven. Bidden

we vol vertrouwen tot hem om inzicht en bereidheid tot ommekeer.

- L Als we ons, als gemeenschap of maatschappij laten misleiden – zoals de jongste zoon – door de dwaallichten van deze tijd: dat er dan mensen zijn die dit een halt toeroepen en helpen inzetten op systeemverandering.
- L Als we, als gemeenschap of maatschappij verstarren – zoals de oudste zoon – in het eigen gelijk van 'voor wat hoort wat': dat we zoals de vader naar medemensen leren kijken met de ogen van het hart. Liever kwetsbaar dan hardvochtig, liever zonder macht en aanzien dan ontoegankelijk en hoogmoedig.
- L Bidden we voor de partnerorganisaties van Broederlijk Delen, zoals COSIL in Oeganda die boerengemeenschappen stimuleren om af te stappen van het gebruik van giftige chemicaliën. Dat ze kunnen volharden in dit proces naar een gezondere landbouw. Dat hun inspanningen verder voor hoop en toekomst mogen zorgen.
- V Goedhartige Vader, verhoor onze gebeden. Zend ons uw mildheid, vergevingsgezindheid en geduld om voort te bouwen aan een wereldgemeenschap waarin iedereen mee aan tafel mag schuiven. Amen.

Gebed over de gaven

- V In wie van hen herkennen wij onszelf?
De verkwistende zoon
die op zijn passen terugkeert?
Of de oudste zoon die verhardt
en zich opsluit in het eigen gelijk?
Beiden zijn aan dezelfde tafel uitgenodigd
door U, Vader van het leven.
Wijd en zijd, over de hele aarde
mag deze tafel worden gezet,
mag het brood gedeeld
en de wijn geschonken worden.
Jezus heeft er zich helemaal voor gegeven.

Bezinning na de communie

- L Een langere tafel.

Wanneer je meer hebt dan je kunt gebruiken,
bouw dan geen hoger hek
maar koop een langere tafel.
(Boeddhistische wijsheid)

*Zo geraken we vol van hoop,
zo worden we volk van hoop.*

Slotgebed

V Met uitgestoken hand hebben wij in de communie onze opdracht aanvaard:
broeder of zuster zijn voor de ander,
dankbaar zijn voor de gave van het leven.
Bewerk ons nu, Ene,
om wegen te gaan
die deze opdracht waar maken.
Met Pasen in zicht weten we
dat het veel van ons zal vragen,
elke dag opnieuw.

Zending en zegen

V We staan op een kantelpunt, halfweg de veertigdagentijd. Met Broederlijk Delen gaan we in het verweer tegen ongelijkheid, tot iedereen meetelt. Wij zijn deel van de 25%-beweging die deze droom helpt waarmaken.

Mogen wij vandaag en altijd
voor elkaar een zegen zijn.
Dan zal de Heer, de Ene,
ons zegenen in zijn naam.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- *Deze woorden* – VL 516 – cd Laat mij maar zingen II, cd 3 – Deze woorden – YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=8NWZcO5OAGQ>
- *Het ankerlied* – cd Gedreven – Carlos Desoete en het koor Solied
- *Een mens te zijn op aarde* -VL 729, cd Laat mij maar zingen I, cd 3 – ZJ 306/930, Cd Door de wereld gaat een lied, deel 3 | Petrus in het land | KRO-NCRV: <https://music.youtube.com/watch?v=uou16SSVDRg>
- *Waar is de plaats die vrede lacht* – ZJ 324: https://music.youtube.com/watch?v=Pjz_CI9U6rA

Patrick Mubangizi en zijn vrouw op hun gezonde koffieplantage in Oeganda

VIJFDE ZONDAG

VOL(K) VAN HOOP: STA OP UIT VERSTARRING EN GA VERDER

Welkom

- V Jezus beroert het hart
van heel de gemeenschap.
Zijn uitleg van de tien woorden
klinkt ongehoord nieuw.
Hij zet mensen in beweging en
doorbreekt hun verstarde ideeën.

Mensen die openstaan voor nieuwe inzichten
geven opnieuw kansen aan de overspelige vrouw
en aan farizeeën en schriftgeleerden
die als een overspelige vrouw
macht en bezit verkozen boven
de trouw aan het woord van de Ene.

- L Versteende ideeën zullen wij moeten vergruizen
willen wij een antwoord vinden op problemen
als migratie en klimaatverstoring.
Wij staan niet langer boven de natuur,
maar maken er wezenlijk deel van uit.
Wij verlaten het economisch groeimodel
voor een duurzame circulaire economie.
Boeren in Burkina Faso gaan ons hierin voor.
Zij schakelden over
naar agro-ecologische landbouw.

- V Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige
Geest.

Gebed om ontferming

- V Toon ons uw weg, Ene,
God van toekomst en verlangen.
Ga dwars door de woestijn.
Maak de wereld nieuw.

- L Maak ons zacht, overdonder ons niet.
Schrijf uw woorden in ons hart.

Keer ons om, geef richting aan ons leven.
Laat niemand achter.

- V De Heer, de Ene,
maakt waar wat voor ons onmogelijk lijkt.
Op zijn woord kunnen we vertrouwen.

- A Een schoot van ontferming is onze God.
*Hij heeft ons gezocht en gezien,
zoals de opgaande zon aan de hemel.
Hij is ons verschenen
toen we in duisternis waren
in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
op de weg van de vrede.
(Cd Laat mij maar zingen I, Cd2 – Oosterhuis &
Oomen)*

Openingsgebed

- V U, Enige die bij de uittocht een weg baande
door het onstuimige water
en een legermacht neersloeg
om mensen te bevrijden uit slavernij.
U bent ook nu bij machte de toekomst te openen.
Laat ons niet omkijken naar wat we achterlaten
aan verslavende, waardeloze dingen
maar richt onze blik op wat U met ons voorheeft:
zorg en aandacht voor de meest kwetsbaren,
een openbloeiende natuur, bestemd voor ieder.
Beloftevol land om bij elkaar te wonen.
Dat het komen mag!
Amen.

Lezingen

Jes. 43, 16-21 – Een weg door de steppe, een rivier
door de woestijn zijn de belofte dat nieuw leven
mogelijk is.

Joh. 8, 1-11 – De overspelige vrouw houdt farizeeën
en schriftgeleerden een spiegel voor: hun manier van
leven wordt in vraag gesteld.

Inspiratie bij de lezingen

Een uitgewerkte tekst vind je op webshop.broederlijkdelen.be.

- Jezus betreedt de tempel en onderricht heel de
gemeenschap. Hij richt zich tot iedereen. Hij inter-
preteert de tien woorden, het hart van de Thora,
die zich in de tempel bevinden.

- Als twaalfjarige leraar in de tempel stonden de leraren nog versteld van zijn inzicht en zijn antwoorden. Nu zijn ze het niet met hem eens. Zij gaan de confrontatie aan en brengen een overspelige vrouw tot bij hem. Zal Jezus de Wet van Mozes toepassen?
- Maar Jezus keert de rollen om. Hij houdt hen een spiegel voor. Zijn zij niet de overspelers? Zij verlieten de weg van de Ene door goden van macht en geld te dienen. Armen en weduwen bleven in de kou. De tien woorden werden vergeten, werden niet gedaan.
- Voor Jezus is “Ik zal er zijn” de naam van de Ene, God-Bevrijder. Deze roept mensen altijd opnieuw op om out of the box te denken. Doe meer dan analyseren. Sta op uit een verstand en gevangen denken. Ga een weg van leven. Het verhaal over de overspelige vrouw is hiervan een prachtige illustratie. Zowel de vrouw als de schriftgeleerden krijgen een nieuwe kans.
- Nieuw leven ontluikt. Het is door geen enkele macht te stoppen. Boeren in Burkina Faso zijn niet op hun door pesticiden vervuilde grond blijven zitten. Zij zochten biologische alternatieven. CNABio in Burkina Faso promoot en ondersteunt deze kleine producenten. Hun biologische en agro-ecologische landbouwpraktijken dragen bij aan het behoud van natuurlijke hulpbronnen door het verminderen van watervervuiling en het verhogen van de bodemvruchtbaarheid.

Symboolmoment

- L Met Broederlijk Delen willen we samen succes oogsten. We slaan de hand aan de ploeg en zaaien hoop op een betere en gezondere wereld waar elke mens toekomst vindt.
- We drukken onze wil tot verandering uit door de sproeier met verboden pesticiden van de vogelverschrikker weg te nemen. In de plaats brengen we een gieter met water.

We bidden dat we standvastiger mogen geloven dat het onmogelijke mogelijk is en water van woestijn vruchtbaar land kan maken. Dat veerkracht en creativiteit ons uit verstarring doen opstaan om te werken aan een rechtvaardige wereld.

Voorbeden

- V Laten we in de stilte van ons hart ademen en ruimte geven aan onze diepste bekommernissen.
- L Wij vragen U, maak ons ontvankelijk voor uw spreken vandaag. Doe ons kijken in uw spiegel om te zien of onze inzet gaat naar waar het echt op aan komt: de realisatie van uw tien woorden. Maak ons tot mensen die oude zekerheden kunnen loslaten en openstaan voor wat komen gaat.

- L Wij vragen U, houd de herinnering aan uw bevrijding levendig. Onderdrukking wordt maar mogelijk als mensen vergeten dat zijzelf ooit slaaf waren in Egypte. Bidden wij daarom met aandrang tegen het vergeten.
- L Wij vragen U voor de partnerorganisaties van Broederlijk Delen, zoals CNABio in Burkina Faso, dat hun vormingsinitiatieven renderen en dat ze vrouwen ondersteunen om op een agro-ecologische manier te tuinieren. Dat zij steeds meer boeren kunnen overtuigen om giftige pesticiden te vervangen door biologische alternatieven. En dat zij verder invloed kunnen uitoefenen op beleidsmakers.
- V U, Ene, God en Bevrijder, die focust op de zonde en niet op de zondaar. Geef hoop en toekomst aan onze wereld. Luister naar ons verlangen en ons bidden. Sterk ons in de keuzes die wij maken. Amen.

Gebied over de gaven

- V God, wij hebben ze verspeeld: de tien woorden van waaruit we konden leven in vrijheid. Het enige wat wij doen, is elkaar beschuldigen. Met stenen in de hand staan wij klaar om de ander te treffen.
- Samen met Jezus kunnen wij die dodelijke cirkel doorbreken, elkaar vrijspreken en nieuwe kansen geven. Rond deze gaven van brood en wijn komen wij bij elkaar, kijken in eigen hart en verzoenen ons met elkaar. Jezus heeft het ons voorgedaan.

Bezinning na de communie

- L Herinnering is het radicale weigeren te vergeten, is het taaie vechten tegen de verstrooiing van alleen maar hier en nu.

Is wat ooit aan jou gebeurde, wortel laten schieten in je diepste binnenste; puzzelstukken samenrapen van goede en minder goede ervaringen, en ze beklijven laten tot ze eigen vlees en bloed worden, tot ze kracht en richtsnoer zijn voor de weg van morgen.

Is het steeds opnieuw herhaald refrein van wie en wat je ooit gemaakt heeft tot de mens die je nu bent.

Is ook geworteld willen staan
in het eindeloos verhaal van mensen
die voor jou de weg hebben geëffend,
en van die van God
die aan die weg zijn Naam heeft gegeven.
Redding. Toekomst.
Recht en vrede.
Leven.
Ondanks de dood.
Voorbij de dood.
(Carlos Desoete)

*Zo geraken we vol van hoop,
zo worden we volk van hoop.*

Slotgebed

- V De misstappen van mensen
beitel je niet in steen,
maar schrijf je op in het zand
zodat ze kunnen verwaaien.
God, zo gaf uw zoon Jezus aan ieder de kans
om zich te herpakken.
Vooruitkijken,
niet halsstarrig vasthouden
aan wat ons kluistert aan een slecht verleden.
Zo mogen wij op weg gaan,
elke dag een beetje dichterbij Pasen.

Zending en zegen

- V We krijgen de belofte dat nieuw leven mogelijk is. Mensen kunnen kiezen om te werken aan een rechtvaardige samenleving. Daartoe worden we op weg gezet!

Moge de Heer, de Ene, ons gaande houden.
Moge Hij ons zegenen en in ons laten groeien
de toekomst die vandaag begint.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- *Deze woorden* – VL 516 – cd *Laat mij maar zingen II*, cd 3 – YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=8NWZcO5OAGQ>
- *Nieuwe mens in ons geboren* – cd *Bestemming* – Carlos Desoete en het koor Solied
- *Blijf niet staren*, VL 855, cd *Laat mij maar zingen II*, cd 4 – YouTube; cd *Bestemming* – Carlos Desoete en het koor Solied: <https://music.youtube.com/watch?v=55E7567u7no>
- *De steppe zal bloeien* – VL 364 – cd *Laat mij maar zingen I*, cd 2 – YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=1sXqLUky8zg>

Sylvie Bonkoungou van CNABio in Burkina Faso

Adèle Ouédraogo, onderzoeker in Burkina Faso

PALMZONDAG

VOL(K) VAN HOOP:

ONVOORWAARDELIJK ENGAGEMENT

Welkom

- L Jezus trekt Jeruzalem binnen
om zijn Pesach,
zijn uittocht uit de macht
met zijn leerlingen te vieren.

Als een vrededorst
wordt hij ontvangen.
Hosanna! Redt nu!
Niet als een heerser, maar als een dienaar
redt hij hen die geen verweer hebben.

- V Zijn Pesach, zijn uittocht
betekent een overgang
van macht naar dienst.

Zijn inzet is onvoorwaardelijk
zowel voor kwetsbaren
als voor wie lijdt onder geweld:
gebroken brood, vergoten wijn.

- L Nu gebeurt een nieuwe overgang:
hij wordt overgeleverd,
komt in handen van de macht,
verraden voor dertig zilverlingen.

Overwonnen geachte ideeën
steken opnieuw de kop op:
onenigheid onder de leerlingen
over wie van hen denkt de grootste te zijn.

- V Krijgt de dood het laatste woord
of daagt de gerechtigheid bij het ochtendgloren?

Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige
Geest.

Gebed om ontferming

- V Als wij U gedenken, Ene, God van leven,
laat ons dan niet los, maak ons standvastig.
- L U kent de weg die wij gaan, uw woord achterna.
U kent ook onze aarzeling
op de plaats waar wij staan.

Wees genadig voor deze wereld
vol lijden en onmacht.
Zie om naar uw mensen,
wij hebben elkaars ontferming nodig.

- V De Heer, de Ene, zal ons op weg zetten
en dragen als dat nodig is.

- A *Een schoot van ontferming is onze God.
Hij heeft ons gezocht en gezien,
zoals de opgaande zon aan de hemel.
Hij is ons verschenen
toen we in duisternis waren
in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
op de weg van de vrede.
(Cd Laat mij maar zingen I, Cd2 – Oosterhuis &
Oomen)*

Gebed en wijding van de palmtakken

- V Vader van het leven,
zegen de palmtakken
die we hier verzameld hebben.
Dat wij hierin mogen herkennen dat Jezus
doorheen lijden en dood,
de weg naar de toekomst geopend heeft
en vruchtbaarheid gegeven.
Geef ons de kracht hem te volgen
en zoals hij, stand te houden.
Dat we niet terugdeinzen als het moeilijk wordt.
Wij vragen het U in zijn naam
voor vandaag en alle dagen.
Amen.

Lezingen

Palmliturgie Lc. 19, 28-40 – Op een ezel treedt Jezus
Jeruzalem binnen. Als een vrededorst onthaald, wordt
hij ter dood veroordeeld.
Jes. 50, 4-7 – Mijn oog heeft gezien, mijn oor heeft
gehoord en ik ben niet teruggedeinsd.
Lc. 22, 14 – 23, 56 – Het laatste avondmaal, verwij-
zing naar het bevrijdingsverhaal, leidt het lijdensver-
haal in.

Gebed over de gaven

- V De enthousiaste kreten van het volk
– zou er hier en nu een omwenteling komen? –
zijn stilgevallen in een lijdensverhaal.
Alleen de palmtak in onze hand herinnert eraan.
Herinneren doen wij ook die laatste maaltijd
van Jezus met zijn leerlingen, waar hij zei:
'Hevig heb ik verlangd
dit paasmaal met jullie te eten'.
Het brood en de beker gingen van hand tot hand,
zelfs bij degene die hem verraden zal.
God, geef aan ieder van ons de kracht
om zich met hem te engageren,
onvoorwaardelijk.

Symboolmoment

- L Met Broederlijk Delen willen we samen succes
oogsten. We slaan de hand aan de ploeg en
zaaien hoop op een betere en gezondere wereld
waar elke mens toekomst vindt.

We drukken onze wil tot verandering uit door de
sproeier met verboden pesticiden van de vogel-
verschrikker weg te nemen. In de plaats brengen
we een mand met palmtakjes.

We bidden dat we mogen kiezen voor het leven en
voor toekomst voor allen, wereldwijd. Dat wij U, als
een levende begroeten, met het groen van nieuw
leven.

Voorbeden

- V In de stilte van ons hart zoeken we naar taal en
teken voor wat ons ten diepste bezielt.
- L We maken ons zorgen om het onrecht wereldwijd.
God, laat ons niet rusten zolang nog iemand hon-
ger lijdt, op de vlucht is, geen onderdak en geen
vriendschap heeft. Laat ons nooit berusten in het
onrecht, maar geef ons de kracht om er met alle
middelen tegen te strijden.
- L We verlangen naar verandering en ommekeer.
Maak ons tot mensen die het niet kunnen laten
vragen te stellen. Die zich niet willen neerleggen
bij het bestaande onrecht.
- L We zijn hoopvol gestemd door de inzet van de
partnerorganisaties van Broederlijk Delen, waar-
van we de voorbije weken verhalen van volge-
houden inzet mochten horen. Zij zijn voor ons als
profeten door God gezonden met woorden en
daden van hoop en toekomst.

- V God, Vader en Moeder, neemt U ter harte wat ons
bezighoudt. Blaas uw geest over ons uit, laat de
energie in ons stromen, geef ons uithoudingsver-
mogen om onze wereld een duurzame toekomst te
geven. Amen.

Bezinning na de communie

- L Palmtakken vertellen het verhaal van mensen
die de Gekruisigde binnenlaten in hun leven
en zich verbinden tot een manier van leven
die het geknakte riet niet breekt
en de kwijnende vlaspit niet dooft,
die opkomt voor het recht van de rechtelozen
en tot zeventigmaal zevenmaal vergeeft.

Palmtakken spreken van mensen
die elke dag opnieuw tot elkander zeggen
'Ik ben er voor u' en zo Gods Naam doen.

Palmtakken spreken van een manier van leven
die de Gekruisigde weer doet leven.
(Carlos Desoete)

*Zo geraken we vol van hoop,
zo worden we volk van hoop.*

Slotgebed

- V Jezus' lijdensweg loopt door de geschiedenis:
onschuldige mensen opgepakt,
verbannen en dood gemaakt.
Een niets ontziende opmars van machtigen.
God van bevrijding,
U lijkt wel onbestaand in dit alles.
En toch.
Wij vertrouwen erop
dat U platgeslagen verwachtingen
nieuw leven geeft
en mensen weer doet opstaan tegen alles in.
In deze Goede Week vieren en belijden we
dat ook Jezus niet vastgehouden is in de dood
maar ons blijft voorgaan.
Dat geeft ons kracht,
elke dag opnieuw.

Zending en zegen

- V Palmzondag kondigt Jezus' uittocht aan. Met hem
laten we de macht achter ons en kiezen we voor
dienstbaarheid. Daartoe worden we gezonden.
Met het palmtakje op het kruis vragen we om
zegen en sterkte.

Moge de Ene God ons zo nabij zijn
bij elke keuze die we maken.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

Liedsuggesties

- *Deze woorden* - VL 516, cd *Laat mij maar zingen II*, cd 3
- *Om te zien een nieuwe aarde* - cd *Kleinst denkbare bron* - Op. 53-8 - YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=wTqlyAngXJc>
- *Het kruis dat mensen dragen* - cd *Bestemming* - Carlos Desoete en koor Solied
- *Is hier de plaats*, VL 650, cd *Laat mij maar zingen II*, cd 3-lied 23 (kan ook dienen als tafelgebed) - YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=w1DtOn5hp4I>

Adèle Ouédraogo, onderzoeker in Burkina Faso

Welkom

- L Hoop en toekomst zal er zijn
voor wie zich verzet tegen onrecht,
voor wie wegtrekt uit de wereld van de macht
om een dienaar van leven te worden.

Wie het brood breekt
ontsteekt een vuur van liefde,
een ontembaar engagement.

Wie het brood breekt
overschrijdt elke grens,
vindt en ontmoet de ander,
verbindt alle mensen op aarde
tot één wereldgemeenschap.

36

- V Pasen, een feest van herinnering.

Wij herinneren ons
de uittocht van het joodse volk
en zijn weg ten leven.

Wij herinneren ons
dat bij ons al eens iemand
is opgestaan van de doden.

Welkom in de naam van de Vader, Zoon en Heilige
Geest.

Lezingen

Hand. 10, 34A. 37-43 – Petrus herinnert ons wat
Jezus gedaan heeft en getuigt dat hij mensen blijft
samenbrengen.

Lc. 24, 1-12 – De leerlingen herinnerden zich zijn
woorden en zijn de weg beginnen te gaan.

Inspiratie bij de lezing

De gruwel van oorlogen
zien we iedere dag op tv.
Onuitwisbare beelden
branden zich op het netvlies.
Wij zien maar begrijpen niet
en staan machteloos aan de zijlijn.

Verraad en arrestatie,
veroordeling en kruisdood.
Verwelkomd als een vrededorst
zou Jezus zijn volk redden.
Verloren hoop, begraven toekomst.
Ontmoedigd keren leerlingen huiswaarts.

En nu? Hoe verder?
Leerlingen zochten Jezus in het graf,
maar hij is niet bij de doden.
Zij zien maar begrijpen niet.

Niet het zien maar het luisteren
zet de leerlingen op weg, brengt inzicht.

De vrouwen herinneren zich Jezus' woorden
dat zijn weg ten leven ook een lijdensweg is.

Vanaf Mozes en de profeten
gaan de Emmaüsgangers
de lange weg van het Woord van de Ene.
Zij herinnerden zich hoe Jezus tot hen sprak
en hoe hij de Schriften voor hen ontsloot.

Hoop en toekomst zal er zijn
voor wie zich verzet tegen onrecht,
wegtrekt uit de wereld van de macht
om een dienaar van leven te worden.

Wie het brood breekt
ontsteekt een vuur van liefde,
een ontembaar engagement.

Wie het brood breekt
overschrijdt elke grens,
vindt en ontmoet de ander,
verbindt alle mensen op aarde
tot één wereldgemeenschap.

Jezus ging niet de weg
van geboorte naar dood,
de cirkel van het leven.
Jezus ging de weg omgekeerd,
van dood naar leven:
opstaan uit de dood,
opstaan ten leven,
steeds opnieuw.

Daarom vonden de leerlingen
Jezus niet in het graf bij de doden.
Hij is opgestaan!
Hij leeft!

Hij gaat ons voor
op de weg die wij te gaan hebben,
een weg van dood naar leven.

In de campagne van dit jaar
kunnen wij met Broederlijk Delen zeggen:
geen pesticiden voor Europese burgers,
dan ook geen pesticiden voor boeren in het
Globale Zuiden.
Leven voor alle mensen wereldwijd!
Zalig Pasen!

Zending en zegen

V De Heer is verrezen. Hij roept ons om met hem
te kiezen voor het leven. Met Broederlijk Delen
mogen wij het verschil maken en ook zelf leven
geven aan mensen en gemeenschappen in het
Globale Zuiden.

Zegen en behoed ons, levende Heer,
laat ons mee verrijzen
om leven, geluk en vrede te brengen.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.

De zussen Jessica (4) en Gloria Somba (11) in Burkina Faso

JONGERENVIERING

ONDERZOEK ALLES

EN BEHOUD HET GOEDE (1 TESS 5)

Vooraf

- Hang een affiche van de campagne van Broederlijk Delen op in het lokaal.
- Ga je met soep of een maaltijd aan de slag, zorg dan voor de nodige ingrediënten en materialen.

Inleidend spel

Voor dit spel deel je best de aanwezigen in groepjes van acht personen in.

Versie 1: Doe de ronde: ik eet graag noten en ik heet Nour, ik eet graag erwten en ik heet Els, ik eet graag mango en ik heet Maurane ...

Versie 2: Doe een ronde met ieders lievelingsgroente (of fruit).

Versie 3: Doe een ronde met de minst favoriete groente (of fruit).

Versie 4: Deel de groep in tweeën, iemand van de ene groep omschrijft een groente of fruit (zie voorbeeld-lijstje), de andere groep raadt waarover het gaat. Nadien wisselen de groepjes.

Aardappel	Aardbei	Carambola	Erwten
Bataat	Appel	Mispel	Topinamboer
Maïs	Papaja	Pastinaak	Witte kool
Witloof	Peer	Warmoes	Wortel

Versie 5: Laat de groep een ketting maken: ik heet Malin en ik eet graag peer, ik heet Sander en ik eet graag radijs, ik heet Amina en ik eet graag spruitjes ...

Welkom

Vasten, vertragen, vooruitkijken naar de lente en meer licht: welkom in deze vastenviering!

De aarde en haar vruchten zijn ons gegeven. Sommige vruchten vinden we lekker, andere minder. Soms staan we stil bij het wonder van een klein

zaadje dat uitgroeit tot een groot gewas. Soms vinden we het vanzelfsprekend.

In de campagne richt Broederlijk Delen onze aandacht op het gebruik van pesticiden in het Globale Zuiden, pesticiden die hier verboden zijn. Ten eerste is de dubbele standaard niet oké: het gebruik van die stoffen is hier verboden maar tegelijkertijd worden ze hier wel geproduceerd en uitgevoerd naar het Globale Zuiden. Ten tweede zijn degewassen die we invoeren soms behandeld met die producten en zo krijgen we ze dus letterlijk terug op ons bord.

Hiertegen strijden heeft impact: in 2023 werd in België een uitvoerverbod van kracht. Daar kunnen we hoop uit putten.

Verzoening

Bij het zien van al dat onrecht veraf en van lijdende mensen dichtbij, bij het ontdekken van structuren en systemen die alleen maar mensen doen lijden, bekruipt mij een verlamdend gevoel: onmacht, ontmoediging, wanhoop soms.

Er is toch niets aan te doen, zegt men. Er zullen altijd armen en rijken zijn, zegt men. 't Is altijd zo geweest, zegt men. Ik voel mij voor een muur. Ik zie geen uitweg en vaak krijg ik zin om te geloven dat het waar is wat 'men' zegt.

Daarom heb ik het nodig om te blijven samenkomen in groepen, in kerken, in scholen en huizen. Om elkaar overeind te houden, om te blijven vertellen van Gods droom en te blijven horen dat toekomst toch mogelijk is.

Ik heb het nodig om het brood te breken en de droom levend te houden. Om samen te zoeken, om te weten dat geen enkele muur het leven 'halt' kan toeroepen, want wat moet het worden als wij met onze droom elkaar niet meer vinden?

(Carlos Desoete)

Verhalen

Suggestie 1: uit *De tovenaars van Oz*

Over de vogelverschrikker die samen met de verdwaalde Dorothy op weg is naar de tovenaars van Oz. De vogelverschrikker staat in een graanveld, hij kan niet weg en voelt zich ontzettend dom want hij heeft geen hersenen, er zit stro in zijn hoofd. Dorothy bevrijdt hem en nodigt hem uit om mee naar de tovenaars te gaan: zij hoopt dat zij thuis kan geraken en misschien kan de vogelverschrikker ook hulp vinden. *(Lees De Toveraar van Oz om te weten hoe het met deze en de andere personages verder afloopt).*

Gespreksvragen

- Iedereen is uniek, met kwaliteiten en gebreken. Wanneer voel ik me minder dan de anderen van de groep? Wanneer voel ik me waardevol?
- Welke eigenschappen van mensen zijn soms positief en op andere momenten niet?
- Het is nodig om zorg te dragen voor elkaar én voor de natuur: welke van mijn kwaliteiten kan ik daarvoor inzetten?

Suggestie 2: uit het *Oude Testament*, Deut. 26, 4-10

Duiding:

Het kan een grote opdracht zijn, bijna onmogelijk, om respectvol met elkaar om te gaan. Toch is dat nodig om aan een warme samenleving te bouwen waar de ene niet heerst over de andere. Hetzelfde geldt voor wat we eten en gebruiken: bewust kopen en eten, zonder verspilling, is een teken van respect voor eerdere generaties, voor alle mensen vandaag, voor alle toekomstige generaties en voor de planeet.

Suggestie 3: uit het *Nieuwe Testament*, Joh. 8, 1-11

Duiding:

Een verhaal zoals er wel meer zijn over Jezus: hij doet niet wat omstanders verwachten of zouden willen. Hij haast zich niet om te veroordelen, integendeel. Hij gaat in gesprek, luistert en stelt vragen. Hij roept iedereen op stil te staan bij de eigen beweegredenen. We kunnen ons door hem laten uitdagen: geven we commentaar op wat anderen en overheden niet genoeg doen of dragen we alvast ons eigen steentje bij voor een betere wereld?

Dienst van de tafel

Suggestie 1: een eucharistisch dankgebed.

Suggestie 2: een solidaire maaltijd. Je kan samen koken met lokaal en duurzaam voedsel en nadien samen tafelen.

Bezinning

Vastentijd is oefentijd,
is wakker worden na de winterslaap
en je opengewezen
uit de beslotenheid van elk-voor-zich.

Is je ogen opentrekken
voor wat aan het gebeuren is
in het diepste van jezelf
en in de wereld om je heen
en zicht krijgen op het licht
dat doorbreekt aan de horizon.

Is in de voorjaarsstilte je eigen grond ompspitten
en klaarmaken voor een nieuwe lente
en het zaad van vrede en menswaardigheid
laten ontkiemen in je hart.

Vastentijd is trainingstijd:
hart en handen soepel maken
voor verbondenheid met God en mensen;
vingeroefeningen in solidariteit.
Dat en zoveel meer is vastentijd:
de grote opwarming om te herleven.
(Carlos Desoete)

Lied- & muzieksuggesties

- *De aarde van Urbanus* - door Urbanus of Jan De Wilde - De Aarde - YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=DbkH8jZgFMk>
- *De groentjes van Kapitein Winokio* - Kapitein Winokio - "Bonen" uit De Groentjes: <https://music.youtube.com/watch?v=FJo8Wh8KtrE>
- *Alles begon met God*, ZJ 822 - cd *Door de wereld gaat een lied*, deel 1 - ZJ 822: <https://music.youtube.com/watch?v=9cGxH2XH6Y>
- *Uit vuur en ijzer*, VL 774 - cd *Laat mij maar zingen II* cd 4 - (op een Poolse Volksmelodie) - YouTube: <https://music.youtube.com/watch?v=gy6LsDIAz40>
- *Morgenstimmung* uit Peer Gynt van Edvard Grieg - Peer Gynt - (Suite, Grieg, klassieke Musik, Morgen, Stimmung): <https://music.youtube.com/watch?v=3TomLbGb6AI>

EERSTE ZONDAG • GEZINSVIERING MET EERSTECOMMUNICANTEN

NIET SPROEIEEN, WEL GROEIEEN

Dit zijn bouwstenen voor een gezinsvriendelijke viering. Zij kunnen ingepast worden in een eucharistieviering of een woorddienst.

Vooraf

- Zet een vogelverschrikker vooraan in de kerk met een sproeier (waarmee onkruid wordt dood gespreid).
- Hang een affiche op van de campagne van Broederlijk Delen.
- Zorg voor een grote mand.
- Zorg voor veldgewassen (veldsla, radijzen, spinazie, ...). Let erop dat je gewassen kiest die passen bij de tijd van het jaar en bij voorkeur biologisch en lokaal zijn.
- Zorg ook voor enkele mandjes met (biologische en lokale) radijsjes om uit te delen aan de kerkgangers.

40

Welkom

Dit welkomstwoord kan voorgelezen worden, maar het is beter om het te vertellen of in de vorm van een vraaggesprekje aan te brengen.

- V Dag beste ouders, lieve kinderen.
Welkom in deze gezinsviering.
Kan je zien wat hier vooraan staat?
Een vogelverschrikker verwachten we normaal niet vooraan in een kerk. Wel op een akker waar gewassen groeien die we later kunnen opeten.
Bij de vogelverschrikker staat een sproeier. Weet je waarvoor die normaal wordt gebruikt? Sproeistoffen houden het onkruid, insecten en ziektes weg, maar sommige sproeistoffen zijn giftig en maken de natuur kapot en mensen ziek.

Ze zijn daarom vaak verboden bij ons. Maar niet verboden in het Globale Zuiden. Maar voor de mensen, dieren en natuur daar zijn die sproeistoffen natuurlijk ook giftig!

Daarom voert Broederlijk Delen campagne tegen de uitvoer van deze giftige pesticiden vanuit Europa naar het Globale Zuiden.

We willen allemaal samen, hier en in alle landen ter wereld, zorg dragen voor mens en natuur!
Doen jullie mee?

We zeggen sorry

- L Voor de keren dat we een plantje vertraptten, gewoon omdat we daar zin in hadden, zeggen we sorry.
- L Voor de keren dat we niet kunnen verdragen dat spinnen, muggen en andere nuttige beestjes in de buurt komen, zeggen we sorry.
- L Voor de keren dat we wilde plantjes die groeien op het aangelegde pad, willen doden met vergif, zeggen we sorry.

Het verhaal van de veldgewassen, Deut. 26, 4-10

Dit is een hertaling van de eerste lezing. De voorganger of begeleider neemt de sproeier weg en zet een mand in de plaats.

Na de lezing brengen kinderen veldgewassen aan en leggen die in de mand. Er worden ook enkele mandjes met radijsjes bij de vogelverschrikker gezet (om later uit te delen).

- L Als je een thuis gevonden hebt in het land, dat God je zomaar gegeven heeft en er gaan wonen bent; als er wat groeit op het stukje grond dat je zomaar gekregen hebt, doe dan de eerste veldvruchten in een korf en kom er mee naar de plaats, waaraan God zijn naam wil geven. De priester zal de korf met veldvruchten van jou aannemen en het voor het altaar van de Heer zetten.

Terwijl je daar staat voor dit grote Geheim dat je leven omvat moet je zeggen: 'Mijn vader was een zwerver en we leefden in Egypte in ellendige omstandigheden. Maar God heeft ons daaruit bevrijd en ons een nieuw land gegeven. Daarom brengen we de eerste vruchten die op dat land groeien, naar de Heer. Uit dankbaarheid...'

Evangelie, Lc. 4,1-13

Jezus wil niet machtig zijn of rijk. Hij wil dichtbij mensen zijn en zorg dragen voor iedereen.

Toen Jezus door Johannes gedoopt was, trok Hij naar de woestijn. Daar bleef Hij veertig dagen zonder te eten. Jezus dacht na en bad. Hij vroeg aan God: 'Wat wil Jij dat ik doe?' Na veertig dagen kreeg Jezus honger. Overal zag Hij grote en kleine stenen. Hij dacht: 'Als ik nu eens tot deze stenen zeg dat ze broden moeten worden...' Maar dan bedacht Jezus zich en zei bij zichzelf: 'Waarom zou ik dat doen? Een mens leeft niet van brood alleen.' Daarna kwam Jezus op het dak van de tempel. Hij dacht: 'Als ik zo belangrijk ben voor God, dan kan ik rustig naar beneden springen. God zal er dan wel voor zorgen dat ik mijn voeten niet breek'. Maar dan bedacht Hij zich en zei bij zichzelf: 'Waarom zou ik dat doen? Zoiets moet ik toch niet aan God vragen.' Daarna kwam Jezus op een hoge berg. Van daaruit zag Hij heel veel. Hij dacht: 'Als alles wat ik zie nu eens van mij zou zijn, dan...' Maar dan bedacht Jezus zich en zei bij zichzelf: 'Waarom zou ik dat willen? Alleen wat God wil is belangrijk.' Dan ging Jezus weg uit de woestijn en zei tot de mensen: 'Het rijk van God is nu heel dichtbij. Begin anders te leven!' (© C. Leterme - Bijbel in 1000 seconden)

Voorbeden

We bidden voor de natuur, dat we er allemaal samen zorg voor dragen.

We bidden voor alle mensen over de hele wereld, dat niemand zich beter of machtiger voelt dan de andere.

We bidden voor diegene die meebouwen aan een rechtvaardige en duurzame wereld, dat ze blijven volhouden en vrienden vinden die meehelpen.

We bidden dat we zelf zo iemand kunnen zijn.

Bezinning - Paulus de vogelverschrikker

Paulus, de vogelverschrikker, heeft een heel groot probleem. Hij moet de vogels weggagen van het land van boer Peter, maar hij is vreselijk verlegen. Hij durft de vogels niet zo goed weg te jagen en vindt ze eigenlijk wel leuk. De baas van Paulus, boer Peter, wordt heel boos. Wat hij ook probeert, hij heeft helemaal niks aan Paulus! De vogels doen gewoon waar ze zin in hebben, ze eten al het zaad op dat de boer zaait en ze komen gewoon bij Paulus op zijn schouders zitten. Ze zijn helemaal niet bang voor hem.

Boer Peter stuurt Paulus naar een vogelverschrikkers-school waar hij leert wat een goede vogelverschrikker moet kunnen: meer achter uit je keel praten, heel hard schreeuwen ... Paulus leert om verschrikkelijk te verschrikken.

Na een opleiding van een paar weken wordt Paulus door de boer weer op het ingezaaide land gezet. Paulus doet erg zijn best. Maar ... de vogels zijn helemaal niet onder de indruk, ze lachen Paulus stiekem uit en pikken weer even zo vrolijk verder.

Dan stelt de raaf een bijzondere vraag. Hij vraagt Paulus om mensenverschrikker te worden aan de rand van het veld. Want, zegt de raaf, de mensen sproeien met gif op de akkers, en daar worden we ziek van. Dus laten we een overeenkomst sluiten: jij zorgt ervoor dat de mensen niet meer sproeien en wij beloven dat we het zaad niet van de akkers zullen opeten.

Zo gezegd, zo gedaan. De vogels trekken Paulus uit de grond en zetten hem een stuk verderop neer, bij de rand van de akker. En als de mensen aankomen met hun giftige sproeistoffen, zegt Paulus heel beleefd: "Ja, ziet u, het spijt me, eigenlijk is al dat sproeien ongezond en gaat de natuur eraan kapot. Dus ja, ziet u ... als u me een plezier zou willen doen, ziet u, zou u dan willen stoppen met sproeien. Kan dat?"

En ongelooflijk maar waar: de mensen luisterden naar de vogelverschrikker en de vogels hielden zich aan hun belofte.

En enkele weken later stond het hele veld vol met sappige, gezonde gewassen.

(Verhaal van Karel Eykman, herwerkt voor Broederlijk Delen)

Slotgebed

V Goede God, de aarde is zo mooi.
En alles wat daarop woont en leeft
mag de aarde gebruiken.
Leer ons goed zorg te dragen voor de aarde,
leer ons de natuur niet kapot te maken,
leer ons wat op de aarde groeit
eerlijk te verdelen.
Daar willen we in deze veertigdagentijd
heel speciaal op letten,
zodat we met Pasen het leven kunnen vieren.
Amen.

Liedsuggesties

- Gi-ga-groen - <https://www.youtube.com/watch?v=7iW-UvLUXNw>
- De natuur is mijn instrument - <https://www.youtube.com/watch?v=fH-CfnwxCdI>
- Een gezonde planeet (kinderen voor kinderen) - https://www.youtube.com/watch?v=A-59te6B_zs
- Meer info op <https://www.kinderliedjes.info/kinderliedjes-op-onderwerp/kinderliedjes-over-natuur/>

Bij het buitengaan

Enkele kinderen gaan met de mandjes vol radijsjes bij de uitgang staan en geven aan iedere aanwezige bij het buitengaan een radijsje.

Het gezin van Jessica en Gloria Somba in Burkina Faso

TWEEDE ZONDAG • VIERING MET VORMELINGEN

VERBONDEN MET DE AARDE, EEN GESCHENK VOOR DE MENSEN

Vooraf

- Plaats een vogelverschrikker vooraan in de kerk; met een sproeier (een container met sproeistof die op de rug kan gedragen worden) waaraan een slang met sproeikop zit.
- Hang een affiche op van de campagne van Broederlijk Delen.
- Zorg voor een werldebol waarrond een lint geknoopt zit met een strik.
- Voorzie een staander of tafeltje waarop de werldebol kan staan.
- Zorg voor een kaarsje, een glazen flesje of kruikje met water, een schaalje met aarde.

Welkom

Na het welkom wordt de sproeier vervangen door de werldebol met strik.

- V Beste mensen, welkom in deze viering.
En speciaal welkom aan de jonge mensen die zich voorbereiden op het vormsel over enkele weken. In dit sacrament zal je een speciaal verbond aangaan met God.

In de eerste lezing van vandaag gaat het ook over een verbond, een verbond tussen God en mens. We zullen horen hoe God het land schenkt aan Abraham en met hem een verbond sluit. Abraham is de stamvader van de volken en dus kunnen we

gerust zeggen dat God de aarde schenkt aan de mensen.

En wij, mensen worden opgeroepen zorg te dragen voor de aarde en de natuur.

Hier vooraan in de kerk staat een vogelverschrikker met een sproeier. Zo'n sproeier wordt gebruikt om insecten, onkruid en ziektes te bestrijden. Maar dat gebeurt vaak met giftige stoffen. Giftige stoffen die bij ons al lang verboden zijn, worden in het Globale Zuiden wel nog gebruikt, maar zijn daar natuurlijk even giftig en ongezond voor mens, dier en natuur. Toch stellen we vast dat er in Europa verboden pesticiden geproduceerd worden om naar het Globale Zuiden te worden uitgevoerd.

We worden opgeroepen om zorg te dragen voor onze aarde. Ook de landbouwers in het Globale Zuiden hebben recht op een gezonde manier van boeren. We noemen dat agro-ecologie. We willen ons achter deze Broederlijk Delen-campagne scharen en vervangen daarom symbolisch deze sproeier door een aardbol. Er zit een strik rond de aardbol geknoopt, zoals we dat ook doen wanneer we cadeautjes inpakken. Want we hebben deze aarde gekregen als geschenk.

Bekeringsmoment

- V Misschien denk je snel: wat helpt het als ik het onkruid in de tuin niet doodspuit maar uittrek? De buur of boer naast mij gebruikt wel gif. En toch, als we met 25% van de mensen werken aan verandering, zullen we echt iets kunnen veranderen. Laten we ons daarom bekeren.

Vormeling Als ik een appel met een klein bruin vlekje niet meer wil opeten, vergeef mij Heer.

Vormeling Als ik plantjes vertrapt of diertjes doodmaak, vergeef mij Heer.

Vormeling Als ik vergeet dat de aarde een geschenk is, vergeef mij Heer.

Openingsgebed

- V Vernieuw ons hart, God.
Leer ons leven in uw voetspoor
zoals Jezus ons voorging,
in verbondenheid met elkaar,
met Moeder Aarde en met U.
Amen.

Eerste lezing - Gen. 15,5-12.17-18

God nam Abram mee naar buiten en zei: 'Kijk eens naar de hemel en tel de sterren, als je kunt. Wel, zo talrijk zal je nageslacht zijn.' Abram vertrouwde God en die vond dat goed. God zei: 'Ik ben de God, die je uit Ur leidde om je dit land te geven'. 'Ach God', zei Abram, 'hoe kan ik weten dat ik het echt zal krijgen?' 'Haal een driejarige koe, een driejarige bok, een driejarige ram, een tortel en een jonge duif'. Abraham deed dat. Hij sneed de dieren doormidden en legde de stukken tegenover elkaar. Alleen de vogels sneed hij niet door. Er kwamen roofvogels op de dode dieren af, maar Abram joeg ze weg. Toen de zon onderging viel Abram in een diepe slaap. Hij werd overvallen door een hevige angst en duisternis. 'Je moet weten dat je nakomelingen als vreemden zullen wonen in een land dat niet van hen is', zei God. 'Zij zullen hen als slaven dienen en men zal hen onderdrukken, vierhonderd jaar lang. Maar daarna zullen ze wegtrekken. Je zult zelf in vrede tot je vaderen gaan. Je zult pas sterven als je heel oud bent.' Intussen ging de zon onder en werd het helemaal donker. Abram zag een rokende oven en een vurige fakkel. Ze gingen tussen de doormidden gesneden stukken door. Op die dag sloot God een verbond met Abram. 'Aan je nakomelingen schenk Ik dit land, vanaf de beek van Egypte tot aan de Eufraat', zei God.

(© C. Leterme - Bijbel in 1000 seconden)

Evangelie - Lc. 9,28b-36

Ongeveer acht dagen later nam Jezus Petrus, Johannes en Jakobus mee naar een berg om te bidden. Terwijl Hij aan het bidden was, zagen de drie leerlingen Jezus veranderen. Zijn gezicht werd schitterend als de zon en zijn kleren werden verblindend wit. Hij praatte met Mozes en Elia. Ze hadden het over zijn heengaan. Petrus, Jakobus en Johannes vielen in slaap. Toen ze wakker werden, zei Petrus tegen Jezus: 'Goed dat we hier zijn. Laten we drie tenten bouwen. Eén voor U, één voor Mozes en één voor Elia.' Terwijl hij nog sprak, kwam er een wolk die hen overdekte. Daaruit klonk een stem: 'Dit is mijn uitverkoren Zoon. Luister naar Hem!' Toen de stem klonk, waren de leerlingen weer alleen met Jezus. De leerlingen zwegen hierover en vertelden aan niemand wat ze gezien hadden.

(© C. Leterme - Bijbel in 1000 seconden)

Voorbeden

Bij elke voorbede brengt een kandidaat-vormeling een symbool naar voren en plaatst dit bij de wereldbol.

Eerste voorbede: een brandend kaarsje als verwijzing naar de lezingen.

Tweede voorbede: een glazen flesje met water als verwijzing naar de natuur.

Derde voorbede: een schaaltje aarde als verwijzing naar de campagne van Broederlijk Delen.

- V God sluit een verbond met ons, mensen. Daarom kunnen we tot hem bidden:

Vormeling

Goede God,
wees licht in mij, opdat ik zie waar het op aan komt. Wees vuur in mij, opdat ik niet uitdoof. Wees kracht in mij opdat ik sterk kan zijn.
Laten we bidden.

Vormeling

Goede God,
beweeg in mij, opdat ik leven voel. Wees zacht in mij, opdat ik niet versteen. Wees een bron in mij opdat ik levend water vind.
Laten we bidden.

Vormeling

Goede God,
wees grond onder mijn voeten, opdat ik verbonden blijf met de aarde. Wees ruimte in mijn hart, opdat ik mij niet afsluit voor de ander. Bewaar het visioen in mij opdat ik blijf geloven in morgen.
Laten we bidden.

- V Goede God, U kwam de mensen nabij in het verbond met Abraham en in Jezus, uw Zoon. U bracht ons samen als broers en zussen. God, U houdt uw handen om de aarde. Vanuit die verbondenheid willen we doen wat U ons vraagt en zorg dragen voor de aarde en alle mensen die erop leven.
Amen.

Bezinning

- V Dit is onze grootheid.
Dat wij alle dingen als met elkaar verbonden beschouwen: de mens, de aarde, de dieren en heel de natuur.
Alles heeft met alles te maken en niets en niemand staat geïsoleerd binnen het geheel.
Alles in deze wereld is één enkele werkelijkheid.
Het is de plicht van de mens om de harmonie van de aarde veilig te stellen.
De aarde is voor ons de maat van de liefde.
De aarde is voor ons niet zo maar aarde.
Zij is het centrum van ons bestaan,
de bron van gemeenschapsleven en de oorsprong van onze tradities en gewoonten.

We mogen zeggen dat de aarde het leven zelf is van ons volk.

Zij is ook onze gemeenschappelijke en persoonlijke geschiedenis.

De aarde is er niet om uitgebuit te worden maar om erop te leven in vrede, van generatie op generatie.

(Hans Van den Berg, de Aymara-indianen)

Slotgebed

V God van het leven,
sta op in ons denken en doen.
Dat wij mensen van licht en hoop,
metgezel en tochtgenoot
voor elkaar mogen zijn.
Wij bidden U,
opdat wij uw droom in ons hart bewaren,
uw droom van een aarde
waar voor ieder overvloedig leven mogelijk is.
Een vruchtbare plaats,
een geschenk voor mensen,
generatie na generatie.
Dat vragen wij U voor vandaag
en morgen en alle dagen.
Amen.

Liedsuggesties

- *Zilver*, Pommeliers Thijs - <https://www.youtube.com/watch?v=zPwa5uW01oY>
- *Laat ons een bloem*, Louis Neefs
- *Groter dan ik*, Froukje - <https://www.youtube.com/watch?v=IUGFn7wQSIM>
- *Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw* - <https://nederlandzingt.eo.nl/liederen/lied/stil-maar-wacht-maar>
- *Alles wordt nieuw* - <https://www.sela.nl/liederen/211/alles-wordt-nieuw.html>
- *Een toekomst vol van hoop* - <https://www.sela.nl/liederen/190/een-toekomst-vol-van-hoop.html>

Jessica Somba op school in Burkina Faso

Sylvie Bonkougou van CNABio in Burkina Faso

Vooraf

- Nodig in jouw buurt, parochie of gemeente, mensen van verschillende levensbeschouwingen uit voor een bezinningsavond. Iedereen is welkom en elke levensbeschouwing mag aansluiten. Omdat dit jaar de ramadan grotendeels samenvalt met de vasten, willen we met verschillende levensbeschouwingen samen stilstaan bij de betekenis van deze sterke tijd voor christenen en moslims, en bij hun beleving van de vasten. Goed om weten: de vasten begint op Aswoensdag (5 maart) en eindigt op Pasen (20 april). De ramadan begint op 1 maart en eindigt op 29 maart met 'Eid-al-Fitr' (30 maart). Meer informatie vind je op de jaarkalender 2025 van ORBITvzw Iedereen feest!
- Tijdens de ramadan breken moslims hun vasten (tussen zonsopgang en zonsondergang) met de iftarmaaltijd. Het kan een optie zijn om de bezinningsavond samen te beginnen met de iftar. Maak hierover tijdig afspraken met de verschillende gemeenschappen.
- Zoek een lokaal dat toegankelijk is voor iedereen.
- Bereid samen met de twee gemeenschappen (moslims en christenen) de bezinningsavond voor en maak duidelijke afspraken over wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Indien je niet start met een iftar, kan je de bezinningsavond afsluiten met een ontmoetingsmoment met een hapje en een drankje.

Welkom

Dit jaar vallen de ramadan en de vasten grotendeels samen. En dat is meteen een unieke kans om mensen uit verschillende levensbeschouwingen dichter bij elkaar te brengen. Zowel binnen de islamitische als de christelijke traditie is vasten een tijd van bezinning, spirituele verdieping en solidariteit met anderen.

Ondanks verschillende religieuze achtergronden delen beide tradities de waarden van onthouding, inkeer en reflectie, dankbaarheid en de zorg voor anderen die het minder goed hebben.

Deze gemeenschappelijke waarden zijn de basis voor onze samenkomst, waarin we willen bidden en bezinnen rond tradities en gebruiken van moslims en christenen.

Op een respectvolle manier willen we luisteren naar elkaar. Zo kan deze avond een brug slaan tussen onze gemeenschappen en ligt de nadruk op wat ons verbindt en niet op wat ons scheidt.

1. Christenen vasten, moslims beleven de ramadan

We lezen uit de Koran - Hoofdstuk De Koe (2), vers 183-184

“O jullie die geloven, het vasten is jullie voorgeschreven zoals het voorgeschreven was aan degenen voor jullie, opdat jullie (Allah) zullen vrezen. Vast een vastgesteld aantal dagen. Maar als iemand van jullie ziek is of op reis, dan vast hij hetzelfde aantal dagen op een ander moment. En voor degenen die het met moeite kunnen volbrengen is er een losprijs (fidyah): het voeden van een arme. Wie vrijwillig meer doet, dat is beter voor hem, en dat jullie vasten is beter voor jullie, als jullie dat maar weten.” – Koran, 2:183-184

We lezen bij Hadith (overleveringen van de profeet Muhammed -vrede zij met hem-)

“De Boodschapper van Allah (vrede zij met hem) zei: ‘Iedere daad van de zoon van Adam wordt voor hem vermenigvuldigd, elke goede daad wordt tien tot zeventien keer beloond. Allah zegt: behalve het vasten, want dat is voor Mij, en Ik zal het belonen. Hij laat zijn verlangen en zijn eten omwille van Mij.’” – Sahih al-Bukhari, Hadith 5927; Sahih Muslim, Hadith 1151)

“De Profeet (vrede zij met hem) zei: ‘Ramadan is gekomen tot jullie, een gezegende maand waarin Allah jullie bedekt met genade, jullie zonden vergeeft, jullie gebeden verhoort en jullie goede daden accepteert. Allah ziet naar jullie strijd in deze maand en Hij

prijst Zijn engelen met jullie. Laat Allah jullie dus zien dat jullie goed doen, want de ongelukkige is degene die de genade van Allah in deze maand misloopt.” – Al-Mu’jam Al-Awsat van At-Tabarani, Hadith 5787)

We lezen uit de bijbel – Mt. 6, 1-6. 16-18

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: “Denkt er om: beoefent uw gerechtigheid niet voor het oog van de mensen, om de aandacht te trekken; anders hebt gij geen recht op loon bij uw Vader die in de hemel is. Wanneer gij dus een aalmoes geeft, bazuin het dan niet voor u uit zoals de huichelaars doen in de synagoge en op straat, opdat zij door de mensen geprezen worden. Voorwaar, Ik zeg u: Zij hebben hun loon al ontvangen.

Als gij een aalmoes geeft, laat uw linkerhand dan niet weten wat uw rechter doet opdat uw aalmoes in het verborgene blijven; en uw Vader die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

Wanneer gij bidt, gedraagt u dan niet als de schijnheiligen die graag in de synagogen en op de hoeken van de straten staan te bidden om op te vallen bij de mensen. Voorwaar, Ik zeg u: Zij hebben hun loon al ontvangen!

Maar als gij bidt, ga dan in uw binnenkamer, sluit de deur achter u en bid tot uw Vader, die in het verborgene is; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

Wanneer gij vast, zet dan geen somber gezicht zoals de schijnheiligen; zij verstrakken hun gezicht om de mensen te tonen dat zij aan het vasten zijn. Voorwaar, Ik zeg u: Zij hebben hun loon al ontvangen.

Maar als gij vast, zalf dan uw hoofd en was uw gezicht om niet aan de mensen te laten zien dat gij vast, maar vast voor uw Vader die in het verborgene is en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.”

We vertalen naar vandaag

Het koranvers begint met een verbindende boodschap door te verwijzen naar de voorgaande generaties, namelijk de joden en christenen met wie moslims de traditie van het vasten delen. De Profeet Muhammed (vrede zij met hem) leerde ons dat de ramadan in het teken staat van goede daden en dat Allah de inspanningen die we hiervoor leveren ziet en waardeert. Vandaag de dag staat de ramadan symbool voor vrijgevigheid, (zelf)reflectie, dankbaarheid en solidariteit. Deze waarden nodigen ons uit om vrijwilligerswerk te doen, anderen te ondersteunen of simpelweg een maaltijd te delen met iemand die het nodig heeft.

In de lezing van Matheus horen we de drie manieren van het joodse vasten: aalmoezen geven, bidden en vasten. Vandaag vertalen christenen dit tot inkeer, ommekeer en solidariteit.

Inkeer is dichterbij God komen, is ons hart openen voor het woord van de Ene. Ommekeer is stilstaan bij mijn manier van leven, is bekering en herbronning om te leven naar Gods woord. Solidariteit is meer dan

aalmoezen geven. Het is delen van wat je hebt. Het is bouwen aan een duurzame wereld, een toekomst die wij voor ieder op aarde wensen.

Laten we het stil maken

We nodigen iedereen uit om rustig stil te staan bij wat we juist hoorden:

- Herken ik hier iets van?
- Wat betekent vasten/ramadan voor mij vandaag?
- Hoe beleef ik de vasten, de ramadan?

2. Solidariteit met anderen

De Koran spreekt over ‘het voeden van de arme’; in de Bijbel horen we dat aalmoezen geven belangrijk is, maar ook ‘Als gij een aalmoes geeft, laat uw linkerhand dan niet weten wat uw rechter doet.’

Vandaag noemen we ‘deze zorg voor de armen’ solidariteit. Deze solidariteit vullen we in op een eigentijdse manier waarbij we rekening houden met de evoluties van onze samenleving.

We luisteren naar een concrete invulling van een parochiegemeenschap

Elk jaar, tijdens de campagne, organiseren vrijwilligers in scholen en parochies, op pleinen en op markten, aan supermarkten en winkels een Koffiestop. Aan voorbijgangers wordt koffie of thee aangeboden met een koekje, in ruil voor een vrije bijdrage.

In 2024 waren er zo’n 280 Koffiestops die samen bijna 80.000 euro opbrachten. Dit geld gaat integraal naar de partners van Broederlijk Delen.

In de campagne van dit jaar horen we meer over Oeganda en Burkina Faso. Boeren worden er ondersteund om op een duurzame manier aan landbouw te doen en schadelijke pesticiden te weren. We noemen dit agro-ecologie. Deze landbouw is gebaseerd op generatielange kennis en ervaring en is verrijkt met moderne inzichten. Agro-ecologie is hét alternatief voor het huidige dominante voedselsysteem. Tegelijk klaagt Broederlijk Delen aan dat Europa het winstbejag van de chemische industrie boven de gezondheid van mens en milieu stelt en hier verboden pesticiden naar het Globale Zuiden blijft exporteren.

We luisteren naar een concrete invulling van een moslimgemeenschap

Jaarlijks organiseert Karama Solidarity (Brussel) gezamenlijk iftaravonden in verschillende buurten van Brussel. Samen met vrijwilligers worden er maaltijden voorbereid om het vasten te breken. Dit initiatief bevordert niet alleen de gemeenschapszin, maar biedt ook een kans voor dialoog en solidariteit tussen verschillende culturen en gemeenschappen. Een tweede luik van hun werk is het samenstellen van voedselpakketten, die vervolgens worden uitgedeeld aan mensen in moeilijkheden.

Daarnaast zet Karama Solidarity zich extra in voor fondsenwerving tijdens de ramadan om hun (buitenlandse) projecten te blijven ondersteunen zoals: de zorg voor wezen (Marokko, Palestina en Mali), opleidingsprojecten in landen in het Globale Zuiden (Kenia-Boda Boda's project), pakketten samenstellen in het kader van humanitaire hulp (SOS Gaza en SOS Libanon), het ondersteunen bij klimaatrampen (SOS Marokko), waterputten graven in Niger en het ondersteunen van vluchtelingen in Griekenland en Turkije.

3. Solidariteit met de wereld

Je bent niet alleen met je bezorgdheid om oorlogscrisissen overal, de gevolgen van de klimaatcrisis wereldwijd en de groeiende ongelijkheid tussen arm en rijk. Je ben niet alleen als je zelf de handen uit de mouwen steekt om een positieve invloed te hebben op je buurt, je stad of zelfs de wereld. En je bent niet alleen als je vindt dat het systeem moet veranderen zodat iedereen mee is en gelijke kansen krijgt.

Nu, meer dan ooit, is het tijd om onze krachten te bundelen en samen te werken.

Wist je, dat als 25% van de mensen ervoor kiest om te delen en te herverdelen, het 100% anders kan? 25%, zo groot of zo klein moet een minderheid zijn om de samenleving te veranderen en het tij te keren. Tot die conclusie kwam een onderzoeker van de universiteit van Pennsylvania enkele jaren geleden.

Sinds enkele jaren nodigt Broederlijk Delen in haar jaarlijkse campagne zoveel mogelijk mensen uit om samen mee op te komen voor rechtvaardigheid en deel uit te maken van die brede 25%-beweging. Laten we onze solidariteit in de vasten, in de ramadan inzetten voor een duurzame samenleving zonder ongelijkheid en met respect voor de grenzen van onze aarde.

Groepsgesprek: Wat kunnen we als gemeenschap doen?

We wisselen in kleine groepen uit rond deze vragen:

- Wat kan ik veranderen voor mezelf? In mijn leven?
- Wat betekent dat voor onze gemeenschap? Hoe kan onze gemeenschap bijdragen tot een betere wereld?

4. We bidden samen

Tot slot willen we samen bidden. We zijn hier vanavond samen geweest vanuit onze betrokkenheid bij elkaars vasten. We luisterden naar elkaars traditie, hoorden over elkaars concrete inzet en hebben samen gesproken over wat nog meer mogelijk is. We zijn meer broers en zussen geworden. Nu willen we deze avond afsluiten met een gebed.

We maken het even stil voor een persoonlijk gebed

We bidden samen

“O Allah, God, maak mijn hart vrijgevig en vul het met liefde voor anderen. Geef mij de mogelijkheid om degenen in nood te helpen en laat mijn handen altijd klaar zijn om te geven in Uw naam.”

Smeekgebed (dua) in het kader van vrijgevigheid en solidariteit:

Bron: Boek “Ihya Ulum al-Din (De Heropleving van de Religiewetenschappen), geschreven door Imam Al-Ghazali. Hij benadrukt in zijn religieuze boeken telkens het belang van vrijgevigheid, vooral tijdens de vasten. Door anderen te helpen, bevordert je ook je eigen spirituele groei en kom je dichterbij Allah.

VERDIEPINGSGESPREK ROND ENGAGEMENT

HOOP DOET VERDERGAAN!

Vooraf

- Voorzie een grote ruimte.
Plaats aan de ene kant vier grote tafels met aan elke tafel een achttal stoelen voor de gespreksta-
fels. Zorg dat er voldoende ruimte is tussen de
tafels. Als je heel veel volk verwacht, dan verdub-
bel je het aantal tafels en stoelen.
Daarnaast voorzie je in een andere hoek een
zitruimte met voldoende stoelen voor alle deel-
nemers. Voorzie daar een scherm, een laptop en
een beamer. De documentaire *De 25%-revolutie*
kan je downloaden op de webshop van Broederlijk
Delen ([webshop.broederlijkdelen.be](https://www.broederlijkdelen.be)) of bekij-
ken via YouTube (<https://www.youtube.com/watch?v=jfw9KTpV7GI>).
- Voorzie vier grote flappen en meerdere stif-
ten per flap. Kopieer de teksten met vragen (zie
gesprekstafels) op kaartjes voor alle deelnemers.
Leg op elke flap één tekst in voldoende aantal.
Deelnemers kunnen ermee aan de slag en ze
nadien eventueel mee naar huis nemen.
- Voor het onthaal voorzie je voldoende kaartjes
met op elk kaartje één van volgende uitspraken.
En dit in gelijk aantal, want de kaartjes dienen
tevens voor de groepsindeling. Elke deelnemer
krijgt één kaartje.
 - » Hoop is het onmogelijke mogelijk maken.
 - » Hoop is een vogeltje dat al zingt als het nog
donker is.
 - » Hoop is het kleine zusje van geloof en liefde.
 - » Hoop laat zich zien in kleine dingen.
- Er is iemand nodig die de avond inleidt, de
gesprekstafels aan het werk zet, de tijd contro-
leert, ... kortom de avond in handen neemt.

50

Inhoud van de avond

1. Inleiding

Welkom aan iedereen.

Vanavond willen we stilstaan bij onszelf, bij mijn
engagement, ons engagement en met elkaar hier-
over in gesprek gaan.

Wat drijft mij? Waarom engageer ik mij? Dit zijn per-
soonlijke vragen.

Ook onze gemeenschap (gezin, parochie, school, ver-
eniging, ...) engageert zich. Hierbij kunnen we dezelfde
vragen stellen. Wat? Waarom? Hoe?

Deze gespreksavond kan helpen om dichterbij de
wortels van mijn eigen engagement, ons gemeen-
schappelijk engagement te komen.

Engagement (persoonlijk en gemeenschappelijk)
moet gevoed en gedragen worden. En daar willen we
vanavond iets aan doen met een tekst, een vraag,
een gesprek, een uitwisseling.

Fijn dat jullie er zijn! Laten we er een inspirerende
avond van maken!

2. Gesprekstafels

- We organiseren vier gesprekstafels. Op elke tafel
ligt een flap met enkele stiften. Voor elke tafel
is er ook een korte tekst, geprint op kaartjes in
voldoende exemplaren voor alle deelnemers. De
bedoeling is dat de deelnemers de tekst rus-
tig lezen, er even bij stilstaan en die dan in een
gesprek op hun eigen leven betrekken. De aan-
sluitende vraag/vragen kunnen helpen bij de
uitwisseling. Tijdens het gesprek worden enkele
kernwoorden op de flap geschreven.
- Na vijftien minuten wisselen de groepen van
gesprekstafel. Er zijn vier rondes. Telkens wordt de
nieuwe tekst even gelezen, is er een gesprek en
zoekt men enkele kernwoorden om op te schrijven.
- In de vijfde ronde eindigen de groepen bij hun eer-
ste gesprekstafel en kunnen lezen wat de andere
deelnemers nog toevoegden.
- Opdracht hier: omcirkel en/of schrijf de drie
elementen, woorden of gedachten die jullie het
belangrijkst vinden.
- De flappen blijven op de tafels liggen.

3. Documentaire 'De 25%-revolutie'

- We kijken samen naar de documentaire 'De
25%-revolutie'
- Korte uitwisseling in de grote groep: Waar zie ik
een link tussen wat wij besproken hebben en de
documentaire die we zojuist gezien hebben?

4. Samen zingen

- Om samen te zingen:
Wereldwijde bondgenoten – Cd Gedreven, Carlos Desoete en het koor Solied
We zullen doorgaan, Ramses Shaffy – [Ramses Shaffy - We zullen doorgaan \(1975\)](#)
- Of om samen te beluisteren:
Samen staan we sterk, Stef Bos – [Samen Staan We Sterk - YouTube Music](#)
Dat wij niet slapen, Huub Oosterhuis – [YouTube Music](#)

5. Ontmoeting bij een hapje en een drankje

Met een uitnodiging om nog even langs de gesprekstafels te lopen en te lezen wat er op de flappen staat.

Teksten en vragen voor de gesprekstafels

Tekst 1:

Ik weet niet wie de vraag stelde.
Ik weet niet wanneer zij gesteld werd.
Ik herinner mij niet dat ik antwoordde.
Maar eens zei ik ja, tegen iemand of iets.
Vanaf dat moment heb ik de zekerheid
dat het leven zinvol is.
(Dag Hammarskjöld)

Tegen wie of wat heb ik ooit ja gezegd?
Waarom deed/doe ik dat?

Tekst 2:

Leven in geloof is vooral:
tóch maar doorgaan, ook als je weinig resultaten ziet.

Het uithouden met jezelf en met anderen.
Tóch doorgaan ondanks alles wat verdrietig maakt.
Je ziel niet laten verbitteren,
maar het goede in jezelf en elkaar behoeden.

Je teleurstellingen niet vasthouden,
maar het uithouden in geduld, ook het onbegrijpelijke van God.

Vasthouden aan de hoop dat er telkens iets nieuws kan groeien.
En dat zoiets als liefhebben tóch kan gebeuren.

En de verwondering gaande houden.
(Auteur niet gekend)

Hoe hou ik het vol?
Wat of wie helpt mij om het vol te houden?

Tekst 3:

Verzet begint niet met grote woorden maar met kleine daden.
Zoals storm met zacht geritsel in de tuin of de kat die de kolder in z'n kop krijgt.
Zoals brede rivieren met een kleine bron verscho-
len in het woud.
Zoals een vuurzee met dezelfde lucifer die de sigaret aansteekt.
Zoals liefde met een blik, een aanraking, iets dat je opvalt in een stem.
Jezelf een vraag stellen, daarmee begint verzet en dan die vraag aan een ander stellen
(Remco Campert)

Soms moet je weerstand overwinnen om je te engageren.

Welke weerstand ondervind ik?

Hoe heb ik die al overwonnen?

Tekst 4:

We zijn maar een schakel in de strijd.
Dit te mogen weten, geeft de mens waardigheid:
elke schakel is belangrijk.
Maar het maakt hem ook nederig:
hij is slechts een onderdeel van het geheel.
Als wezenlijk onderdeel krijgt de mens
dus een bijzondere verantwoordelijkheid.
Hij moet niet alleen zijn stuk geschiedenis leven,
hij moet ook zorg dragen voor de continuïteit.
En alles wat de mens doet of nalaat,
heeft zijn gevolgen in dit leven op deze aarde.
(Uit een oude Maya-kalender)

Hoe ervaar/beleef ik dat ik deel ben van een groter geheel?

Hoe ga ik daarmee om in mijn eigen leven?

Broederlijk Delen

Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel
tel. 02 502 57 00 • fax 02 502 81 01
info@broederlijkdelen.be
www.broederlijkdelen.be

Broederlijk Delen
TOT IEDEREEN MEE IS